

Izhaja vsak petek. — Izdaja Casopisno založniško podjetje »Primorski tisk« Koper. — Naslov uredništva in uprave: Koper, Cankarjeva ulica 1, telefon 170 — Posamezni izvod 10 din. — Celoletna naročnina 500 din, polletna 250 din, četrtletna 130 din. Za inozemstvo letno 1000 din ali 3,5 dolarja. — Bančni račun 602-70-1-181. — Rokopisov ne vračamo.

S SEJE OKRAJNEGA LJUDSKEGA ODBORA KOPER

Temeljita razprava o šolstvu

V petek, 10. t. m. je bila skupna seja obeh zborov Okrajnega ljudskega odbora Koper.

Kot prvo točko so poslušali odborniki poročilo o stanju šolstva. Podrobneje o tem problemu poročamo na 5. strani. V nadaljevanju razprave so sprejeli odlok o zaključnem računu o izvršitvi proračuna koprškega okraja za leto 1958 in potrdili zaključni račun Vodne skupnosti prav tako za lansko leto. Za letošnje leto pa so potrdili predračun dohodkov in izdatkov ter višino vodnega prispevka Vodne skupnosti. Med poročitvi za posojila je Okrajni ljudski odbor odobril poročilo Poslovnih zvezi za najetje kredita za gradnjo skladišča za umetna gnojila, vendar s pogojem, da bo skladišče v Divači in ne v Kopru.

Predsednik Sveta za družbeni plan in finance je poročal o koriščenju sredstev proračunske rezerve v prvem polletju. Med važne sklepe zasjedanja je šteti tudi ustanovitev Zavoda za zaposlovanje invalidnih in drugih začasnih nezaposlenih oseb.

Proces v Firencah končan

V torek je porotno sodišče v Firencah razglasilo sodbo v procesu proti Mariu Zdravljču in tovarišem »Beneške čete«. In sicer tako, da so v smislu čl. 1a dekreta predsednika republike z dne 11. julija 1959, ki odreja amnestijo za politična dejanja, storjena v času od 25. julija 1943 do 18. junija 1946, prenehala veljati kot kaznivo dejanje, katerih so bili obtoženi Mario Zdravljč in ostali beneški partizani tako imenovane »Beneške čete«.

Čeprav je proces končan in so bili vsi obtoženi oproščeni, oziroma amnestirani, le niso dobili pravega zadoščanja, kajti sodišče ni upoštevalo dokazov in utemeljitev, katere je temeljito prikazala obramba obtoženih. Amnestija namreč še zdaleč ni isto kot oprostitev in ne more oprati pečata krivde, ki jo je obtoženec hotela naprtiti krivična obtožba. Tako so v določenem smislu le slavili zmogostavje prikriti neofašistični elementi, ki so proces tudi izsilili.

2. AVGUSTA NA NANOSU PLANINSKO SLAVJE

Planinsko društvo Postojna bo v počastitev 10. obletnice otvoritve planinske koče na Nanosu in 40. obletnice ustanovitve KPJ priredilo 2. avgusta na Nanosu planinsko slavlje. Udeležili se ga bodo razen planincev še bivši partizani, ki so se med narodno-osvobodilno vojno udeležili v tem predelu Primorske borb z okupatorjem. Predviden je tudi bogat kulturno-umetniški spored in pestra planinska zabava. Br

Ob Dnevu vstaje

Kot vsako leto se tudi letos ob 22. juliju, Dnevu oborožene vstaje slovenskega naroda, spominjamo dogodkov pred osemnajstimi leti, ko smo se goloroki spopadli na življenje in smrt s fašističnim okupatorjem. Brez dvoma pa ima letošnje praznovanje tega velikega dogodka v naši zgodovini še poseben pomen, ker ga slavimo v jubilejnem letu ZKJ, slavimo ga v štiridesetem letu ustanovitve komunistične partije Jugoslavije. Stevilna slavja v tem jubilejnem letu so nam pokazala, da hrani knjiga, v kateri so zapisani vsi ti najpomembnejši dogodki iz našega delavskega, revolucionarnega boja in boja proti okupatorju v času NOB, za nas in naše potomce bogastvo bogatega. Ko jo prebiramo v letošnjem letu, nam je tudi pomen Dneva vstaje veliko bolj umljiv. Jasne so nam okoliščine, v katerih je začel neenak boj, ko je slovenski narod na poziv in po temeljnih pripravah Komunistične partije stopil na barikade v obrambo svojega rodu, jezika in lastnega življenja.

Bogastvo bogatega je v tej knjigi, ki jo radi in pogosto, toda vselej tako spoštljivo odpiramo, ko se ob raznih praznikih spominjamo velikega boja. Kakor že tolikokrat, tako tudi letos ob Dnevu vstaje spet hitijo naše misli nazaj. Ne zato, ker bi morda spet želeli ali hoteli doživeti tiste čase, tiste hude in viharne, pretresljive in veličastne ter tako odločilne dni, marveč zato, da vedno znova potrdimo, kako smo tedaj izbrali edino pravilno pot — pot, ki jo je dolga leta poprej pripravljala Komunistična partija — pot, na katero so slovenski delovni ljudje — preziraje vse žrtve, trpljenje in samo smrt — stopili s polno odgovornostjo pred samim seboj in bodočimi rodovi.

Pretrpeli smo vse hudo in premagali tudi smrt — pot je zmagovalno vodila v svobodo in novo življenje. Dandanašnji je ta pot že veliko bolj ravna in na njenem koncu je videti svetlo bodočnost. Zato so naše misli vedre, polne upanja, da bomo s skupnimi napori, s skupnimi močmi in prizadevanjem zmagovalno izpeljali in dokončali veliko delo, ki smo si ga v boju za stvar delavskega razreda svoje domovine in vsega sveta naložili na rame.

Ob tej svetli misli nam letos poteka Dan vstaje slovenskega naroda — Dan vstaje Slovencev v jubilejnem letu Zveze komunistov Jugoslavije.

Ustanovitev sta predlagala Okrajna posredovalnica za delo in Okrajni svet za delo in delovna razmerja. Zavod bo usposabljal za razne poklice številne invalide dela in tiste, ki so začasnno izven delovnega razmerja. Zavod bo začel s svojo dejavnostjo najprej v Izoli, pozneje v sezanski občini na komenskem področju ter na območju Ilirskobistriške občine.

Oba zbora sta med drugim še potrdila sistemizacijo v Geodetskem zavodu in v Zavodu za pospeševanje gospodinjstva v Kopru ter odlok o spremembah in dopolnitvah statuta hrpeljske občine. Nadalje so odborniki sprejeli predlog o prenosu sredstev okrajnega investicijskega sklada na Kmetijsko-zadružno hranilnico, imenovali novega sodnika Okrajnega sodišča v Kopru in razrešili sodnika Okrajnega sodišča v Postojni. Ob zaključku so še imenovali razne komisije in upravne odbore.

Zgradili smo novo kovačnico kadrov

Minulo soboto je bila v Kopru pomembna slovesnost, ki smo jo prejšnji teden že napovedali: sve-

čano je bila predana svojemu namenu nova Industrijska kovinarska šola. V novem posloppju je

popolna oprema za vzgojo vajencev v najbolj zahtevnih kovinarskih poklicih in šola popolnoma ustreza vsem zahtevam sodobnega gospodarstva.

Pred novo šolo je bila na okusno urejenem dvorišču razvrščena četa gojencev, ki so pričakali in pozdravili številne goste. Med njimi je direktor šole Slavko Brataševac pozdravil Vladka Majhna, člana Izvršnega sveta LRS, Julija Titla, organizacijskega sekretarja OK ZKS Koper, Črta Kolence, tajnika OLO Koper, Milivoja Markuša, zastopnika Zveze industrijske zbornice, Mira Podlesnika, zastopnika Sveta za šolstvo, prosveto in kulturo LRS, zastopnike občinskih ljudskih odborov, investitorja in graditelja ter projektanta, nato pa je podal besedo predsedniku šolskega odbora IKS Koper Marku Rainerju, ki je med drugim dejal:

»Znano je, da na koprskem področju pred leti, razen v Izoli, sploh ni bilo prave industrije. Tehnični in industrijski vzpon koprškega okraja v zadnjih letih, zlasti še — če naj bo to področje vsklajeno z ostalimi, že razvitimi v državi —, pa terja številne tehnično in strokovno izurjene kadre. Zato je bilo tudi povsem razumljivo, da so septembra 1956. leta ustanovili v Kopru »Industrijsko kovinarsko šolo«, v kateri se je — kljub slabim pogojem — usposobilo po triletnem šolanju 41 mladih ljudi. V času pa, ko so obiskovali novoustanovljeno šolo prvi učenci, so začeli na vzpetini nad novim pristaniščem graditi novo šolo, se pravi novo šolsko poslopje in šolske delavnice. V načrtu je bil seveda tudi internat, katerega pa zaradi pomanjkanja sredstev zaenkrat še niso začeli graditi. Da je bilo pri graditvi šole dokaj problemov in težav, menda ni treba posebej omenjati. Toda ob pomoči in razumevanju oblastvenih organov in vodilnih ljudi je bila šola pravčasno dograjena in jo zdaj tudi slovesno odpiramo.

V novih prostorih se bo mladi (Nadaljevanje na 3. strani)

Spredaj gosti, zadaj gojenci Industrijske kovinarske šole v Kopru, katere novo šolsko poslopje je bilo slovesno odprto minulo soboto

OB DNEVU ŠOFERJEV IN AVTOMEHANIČEV — 13. JULIJU 1959

Nagrade in pohvale za najboljše voznike

Dan šoferjev, 13. julij, so tudi v koprskem okraju kar najlepše praznovali člani občinskih podružnic Združenja šoferjev in avtomehaničev Slovenije. Tako je koprška podružnica tega združenja priredila v soboto zvečer v prostorih tovarne TOMOS v Kopru svečano akademijo, na kateri je po pozdravnem govoru predsednika koprške podružnice ZSA Korbinjana Marsetiča nastopil tudi pevski zbor DPD Svoboda iz Kopra. V nedeljo dopoldne pa je delegacija te podruž-

nice položila venec pred spomenik padlih partizanskih borcev v Skoecjanu pri Kopru in popoldne je bila družabna prireditev šoferjev in avtomehaničev v gostišču »Na obali«.

Ob tej priložnosti so dobili v znak priznanja za vestno izvrševanje službe zlate značke avtobusni šofer podjetja Slavnik Nikola Benedetti, voznik avto-vlaka podjetja Intereuropa Ivan Rijavec ter šofer podjetja Istra-Benz Jože Sturm. Srebrne značke so dobili: Mario Leban, Intereuropa,

Drago Petaroš, Intereuropa, Marijan Hmeljak, Slavnik in Stanko Rebuta, Slavnik, diplome pa: Jože Medica, TOMOS, Milan Jermaniš, TOMOS, Zoran Božič, Intereuropa, Branko Pirnat, Intereuropa in Stanko Mihalič, Slavnik.

Podobna proslava Dneva šoferjev in avtomehaničev je bila tudi v Postojni. Tam so med drugim v dveh izložbah razstavili tudi nekaj slik iz dela in življenja članov postojnske podružnice ter grafikon, ki je prikazal prizadevanja vodstva te podružnice za izpopolnitev strokovnega znanja članov. Osrednjo proslavo so imeli na Trgu padlih borcev s položitvijo venca pred spomenik padlih partizanov, nato pa so se zbrali v Rakovem Skoecjanu pri Postojni. Za vestno in požrtvovalno delo so dobili lične diplome naslednji poklicni vozniki motornih vozil: Rudi Marc, Ivan Ropotec, Jože Premrl, Ivan Hajna, Ivo Kobe, Jardo Klemenč, Jože Andrejašič, Jože Stajer, Vinko Sirca, Viktor Pahor in Franc Puc.

Tudi postojnski šoferji so lepo proslavili svoj praznik. Pred odhodom na zabavno zakusko v Rakovo kotlino so položili venec pred spomenik padlim borcev. Ob tem je zbranim šoferjem na Trgu padlih borcev govoril Ivan Balon (na sliki)

OB DNEVU VSTAJE SLOVENSKEGA LJUDSTVA

iskreno čestitamo in pozdravljamo vse delovno ljudstvo našega okraja!

K
O
P
E
R

OKRAJNI ODBOR SZDL
OKRAJNI KOMITE ZKS
OKRAJNI ODBOR ZB in ZROJ
OKRAJNI KOMITE LMS
OKRAJNI SINDIKALNI SVET

Sprejem POSVETU

Hruščev v Varšavi

Proslave ob 15-letnici ustanovitve poljske ljudske republike, ki bo 21. julija, se bo udeležila tudi vladna in partijska delegacija Sovjetske zveze pod vodstvom Nikite Hruščeva, ki je že pred dnevi z letalom odpotovala v Varšavo.

Etiopski suveren na uradnem obisku v ČSR

Etiopski cesar Haile Selasie, ki je bil 14 dni na uradnem obisku v Sovjetski zvezi, je z letalom odšel v Češkoslovaško, kjer bo ostal do 17. julija.

Kongres francoske socialistične stranke

Na zadnjem kongresu francoske socialistične stranke je bil zopet izvoljen za generalnega se-

Vneboj vestah

MOSKVA — V Sovjetski zvezi so 2. julija izstrelili vesoljsko raketo, ki se je nepoškodovano vrnila na zemljo. V raketi sta bila dva psa in zajec, njena skupna teža z opremo pa je znašala več kot 2000 kg. Poročilo pravi, da so dobili zelo važne znanstvene podatke.

KAIRO — V Kairu se je zaključilo večdnevno posvetovanje zadržane alžirske vlade, kjer so predvsem pretresli vprašanje, da bi ponovno sprožili alžirski problem pred Generalno skupščino OZN.

Vlada je sklenila, da bo v New Zvezi s tem bodo seznanili delegacije arabskih dežel z najnovejšim položajem v Alžiru, da bi lahko zagovarjali njihova stališča.

NEW DELHI — Kašmirsko območje Džamu so zajele silne poplave zaradi dežja, ki neprestano pada. Reke kar najprej naraščajo, več sto vasi je pod vodo. Predsednik kašmirske vlade je sporočil, da dovažajo ljudem živila z ladjami. Mnogo mostov so odnesli hudourniki, četrtina riževih polj pa je pod vodo.

NEW YORK — Med dvodnevni nacionalni praznikom v ZDA je izgubilo življenje 375 oseb, 211 ljudi se je ubilo pri prometnih nesrečah, 122 je utonilo, 42 pa je postalo žrtev nasilja. To je doslej največje število umrlih od teh dneh po drugi svetovni vojni.

HONGKONG — Po lanskem oktobru je sedaj prvič prišlo do letalskega spopada med kitajskimi in formoskimi reaktivnimi lovci nad Formosko ožino. Formosko obrambno ministrstvo trdi, da so sestrelili 4 kitajske lovce znamke »Mig«.

PO MORJIH BARKE PPLAVAJO...

Upoštevalje ladje z nad 300 BRT je po uradnih poročilih lani 1. septembra plulo po vseh morjih sveta 21.856 ladij s 112.788.354 BRT. Med navedenimi 53 državami so prvačile ZDA s 3042 ladjami in 22.931.994 BRT. Jugoslavija je bila nekako v sredini, točno na 28. mestu.

Kaj so letenje

P/l »BIHAČ« je 27. junija odplula iz Galvestona v Bremen, kamor prispe 21. julija.

P/l »DUBROVNIK« je 27. junija odplula iz Houstona za Reko, kamor prispe 28. julija.

M/l »GORENJSKA« je 11. julija priplula iz Reke v Piran, kjer je v Remontni ladjedelnici Splošne plovbe v rednem popravilu.

P/l »LJUBLJANA« je 12. julija priplula iz Splita v Zdanov, kjer manipulira s tovorom.

M/l »MARTIN KRPAN« je 13. junija priplula v Piran, kjer je v Remontni ladjedelnici Splošne plovbe v rednem popravilu.

P/l »NERETVA« je 13. julija odplula iz Amsterdama s tovorom za Jugoslavijo.

M/l »PIRAN« je 6. julija priplula v Dairen, kjer naklada tovor za Kontinent.

P/l »POHORJE« je 11. julija priplula iz Singaporea v Rangoon, kjer naklada.

P/l »ZELENGORA« je 15. julija priplula iz Lisabone v Wellington.

Urejuje uredniški odbor — Glavni in odgovorni urednik Rastko Bradašnja — Tiska tiskarna CZP Primorski tisk

Jugoslovanska misija dobre volje na Kubi

Jugoslovanska misija dobre volje, ki jo vodi član Zveznega izvršnega sveta Vladimir Popović, je prispela v Havano, glavno mesto Kube.

Sukarno prevzel dolžnost premiera Indonezije

Predsednik Indonezijske republike Sukarno je objavil spisek 25 pomočnikov ministrov v svoji novi vladi, ki jo je osnoval pred dnevi v Bogorju. Med pomočniki ministrov je tudi osem višjih oficirjev indonezijske armade. Istočasno, ko je Sukarno preosnoval vlado in je v njegovi vladi devet ministrov, je Sukarno prevzel še mesto premiera.

Reforma šolstva na Madžarskem

Madžarska vlada je sestavila poseben komite, katerega naloga je, da v letošnjem in prihodnjem letu pripravi teze za reformo vsega šolstva v državi. Namen šolske reforme je, da se najprej — vzporedno z rednim poukom — v vseh šolah uvede obvezno fizično delo in dalje, da se pouk nasloni na čvrstejšo ideološko temelje, pri čemer bodo učenci lažje pridobili marksistično-leninistični pogled na svet.

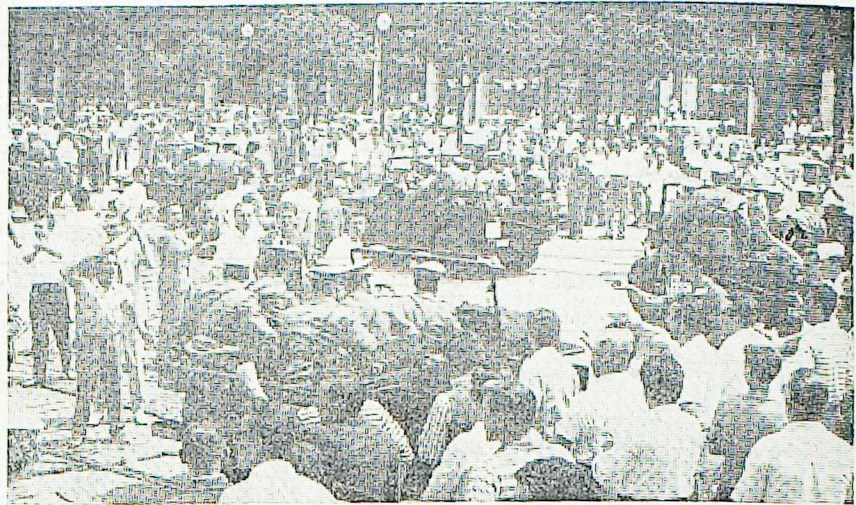
Nekaj še o proslavi CMD

(Poročilo napisal za naš list primorski duhovnik, član CMD)

Dne 7. julija 1959 je bila v Kopru pokrajinska proslava Cirilmetodijskega društva. Zastopana sta bila okrajja Gorica in Koper. S proslavo je bil združen tudi občni zbor. Predsednik, tajnik in blagajnik obeh okrajev so podali svoje poročilo v pokrajinskem merilu za poslovno dobo 10 let, ker letos praznuje društvo svojo desetletnico. Po prebranih poročilih je obojni odbor podal razrešnico, a vsi odborniki so bili ponovno izvoljeni za nadaljnjo poslovno dobo.

C. M. D. ima navado povabiti na svoje sestanke in proslave predstavnik ljudske oblasti. Tako je bil za Gorico navzoč tov. Humar, tajnik OLO NOVA GORICA, za Koper pa tov. Mavsar, sekretar SZDL. Svoje delegata je poslala tudi naša društvena centrala iz Ljubljane in pa krajevni RK.

Glavni referat, ki nosi naslov »100 let RK«, sta sestavila tov. Gandé za Gorico in tov. Delpin za Koper. Poročilo predsednika o razvoju društva v desetih letih sta podala tov. Krajnc za Gorico in tov. Kocjančič za Koper. Zborovalce sta pozdravila oba predstavnik ljudske oblasti in delegat naše centralne. Nastopili so tudi recitatorji, ki so občuteno podali pesm Srečka Kosoveca in novejših pesnikov. Zborovalci so poslali pozdravna pisma predsedniku OLO Koper tov. Albinu Dujcu, apostolskemu ad-

Minuli petek so priredili stavkajoči mornarji in kovinarji v Trstu veliko demonstracijo, v kateri so zahtevali izboljšanje svojih življenjskih pogojev. Demonstrante je napadla policija in jih s silo razgnala (na sliki). Veliko število delavcev je bilo prijetih in pridržanih v zaporih

Novice s TRZASKEGA

Trideseti dan stavke pomorščakov je (7. t. m.) policija surovo napadla stavkajoče delavce, ker so protestirali proti premetitvi ladje »Saturnia« iz pomorske postaje. Vse mesto je solidarno z delavci z ogorčenjem obsodilo stališče policije in celo občinski

svet je izrazil svojo solidarnost s stavkajočimi pomorščaki s tem, da je prekinil sejo za 10 minut.

V terek so namreč pomorščaki zvedeli, da namerava pomorska družba najeti stavkokaze zato, da bi čezoceanska ladja »Saturnia«, ki je zaradi njihove stavke obtičala v tržaškem pristanišču, lahko nadaljevala svojo pot. Zbral so se ob pomolu in so protestirali proti tem nakanam delodajalcev. Takrat pa so policisti pridrveli z avtomobili in uporabili so tudi gumijevke.

Predstavniki sindikalnih organizacij trdijo, da so incident povzročili tisti, ki hočejo ovirati pogajanja za rešitev spora med delavci in delodajalci. V zvezi s tem incidentom so vložile ogorčene proteste vse napredne stranke in organizacije, društvo fotoreporterjev pa protestira zaradi oviranja dela reporterjev in zaradi fizične napada na enega izmed fotoreporterjev v trenutku, ko je slikal napad policajev na delavce.

Tržaški sindikalni svet je na eni izmed zadnjih sej soglasno sprejel resolucijo, ki zahteva, naj vlada dodeli tržaškemu področju vse carinske olajšave (tako kot jih že ima Gorica glede bencina, sladkorja itd.) ter naj zniža železniške tarife.

V založbi »Gospodarskega vestnika« je izšel

CARINSKI PRIROČNIK,

ki obsega vse nove carinske predpise in predpise o uvozu motornih vozil. V Priročniku so izračunani zneski carine, ki se plača od blaga v darilnih paketih ali od blaga, ki se prinese iz inozemstva, podrobno opisan carinski postopek na morju, potrdila, ki jih zahtevajo carinarnice za oprostitve carine, izračunane carine in prometni davek za nad 180 znamk avtomobilov, razen tega pa so objavljeni predpisi, ki jih mora poznati vsak državljan, ki prinese ali dobi iz inozemstva katerokoli blago. Priročnik prodajajo knjigarne kioski in Uprava »Gospodarskega vestnika«, Ljubljana, Beethovnova 11

Opozorilo

Naša okrožnica z navodili o štednji z vodo od dne 26. junija t. l. ni dosegla pri naših potrošnikih želene rezultata.

Zaradi tega je Okrajni ljudski odbor Koper sporazumno z Občinskimi ljudskimi odbori Koper, Izola in Piran sklical posvetovanje večjih potrošnikov. Na tem posvetovanju so bili sprejeti naslednji sklepi:

1. Nujno je, da se potrošnja vode zmanjša v vsaki gospodarski organizaciji vsaj za 20% v primerjavi s povprečno dnevno potrošnjo, doseženo v letu 1959.

2. Vsa potrošnja, ki bo presejala določeni normativ, se obračuna po petkratni ceni.

3. Vse hladne naprave, ki uporabljajo za hlajenje vodo iz vodovodnega omrežja, naj se preuredne na zračno hlajenje. Izjemoma se lahko ugrade avtomati, ki bodo prekinjali dotok vode v času, ko kompresor ne obratuje.

4. Morska kopališča morajo ukiniti vse prhe, razen ene, pri kateri naj se ugrade potezni ventili. Regulacijski ventili se mora pripraviti tako, da se zmanjša pritok vode na minimum.

5. Ukiniti se morajo vsi vodometi na vodovodni tlak.

6. Prepevedano je zalivanje njiv in vrtov.

7. Če bo potrošnik kljub določilom 1. in 2. točke trošil vodo preko normirane količine, mu bo Rižanski vodovod zmanjšal dotok vode.

UPRAVA RIZANSKEGA VODOVODA KOPER

Ob Dnevu tankistov JLA

16. julija 1944 je bila ustanovljena I. tankovska brigada in od tedaj dalje praznujemo 16. julij kot Dan tankistov Jugoslovanske ljudske armade. S tem pa ni rečeno, da partizanski tanki niso krepko posegli v boj z okupatorjem že pred letom 1944. Ze v oktobru 1941 so partizani zaplenili Nemcem tanke in z njimi napadli Kraljevo. Narodni heroj Sava Kovačević je s tremi zaplenjenimi tanki osvobodil celo težko dostopno sovražnikovo gnezdo v Lastvu. Januarja 1942 je bil na

Hrvaškem ustanovljen prvi partizanski tankovski vod in februarja 1943 je III. udarna divizija med IV. sovražnikovo ofenzivo zaplenila 12 tankov, ki so sestavljali jedro prve tankovske čete pri Vrhovnem štabu NOV.

Na vseh bojiščih so partizani zaplenjevali tanke in z njimi so srdito napadali okupatorja in njegove hlapce. V teh tankih so se usposabljali prvi tankisti-partizani, ki so po kapitulaciji Italije s tanki uspešno zmagovali v borbah s sovražnikom. Vendar pa je

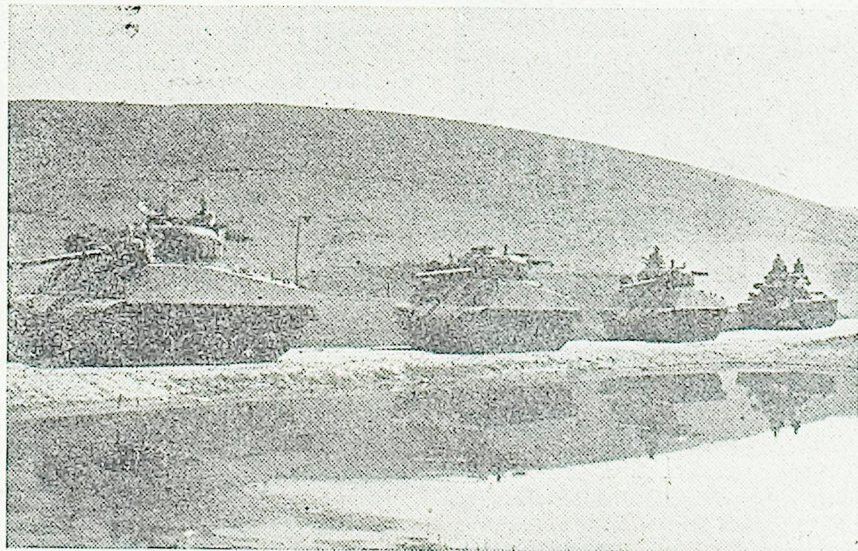
bila šele julija 1944 dana realna možnost za formiranje I. tankovske brigade kot ene izmed najmočnejših enot naše narodnoosvobodilne vojske. Ta brigada je prehodila zmagoslavno pot skozi vso Dalmacijo, osvobodila je 1. maja 1945 Trst, nato pa se je vključila v I. tankovsko armijo, ki ji je poveljeval legendarni komandant general Peter Drapšin.

Ko je naša Jugoslovanska ljudska armada v četrtek proslavljala Dan tankistov, je ob obujanju spominov na zgodovinski razvoj tankovskih enot proslavljala tudi velike uspehe na področju vzgoje naše mladine. Tisoči mladih tankistov so namreč postali po odsluženju kadrovskega roka ne samo dobri in zavedni branitelji naše domovine, pač pa tudi kvalificirani delavci v našem gospodarstvu.

TANKISTI ČESTITAJO

Primorski fantje — tankisti, ki služimo kadrovski rok v Dugem selu, pošiljamo tople pozdrave vsem svojim sorodnikom in prijateljem!

Feručo Savron iz Škofij, Boris Resinovič iz Hrpelj, Jože Volk iz Vipave, Bogo Suša iz Potoč pri Senožečah, A. Ivančič iz Škocjana pri Divači, Julijan Mermolja iz Ceste pri Ajdovščini, Albin Benko iz Sečovelj in Ivan Lemut iz Ajdovščine.

Tankovska enota se po vajah vrača v kasarno

POL LETA OBSTOJA NOVE JUGOSLOVANSKE LUKE

Koprsko pristanišče letos

Ze same suhe številke iz statističnih podatkov kažejo določen napredek tovarnega prometa v koprski luki, saj je letos narasel v prvem polletju 1959 od lanskih 13.100 t na 18.497 t letos, kar pomeni povečanje na 141 %, če vzamemo promet v letu 1958 za 100 %. Bistvena razlika nasproti letu 1958 pa je vidna v strukturi tovara.

Medtem ko je šlo lani samo 820 t blaga za izvoz in 12.080 t blaga za obalni promet, zaznamujemo letos v koprskem pristanišču že 4.357 t za uvoz, 1.612 t za izvoz, 100 t za tranzit ter 12.423 t za obalni promet. Ti podatki kažejo, da je letošnji obalni promet ostal v glavnem na visini lanskega, promet s tujino pa se je povečal skoraj za 7,4-krat, ali od lanskih 820 t na 6.069 t letos. Tako smo imeli letos že 1.612 t lesa v izvozu, v uvozu pa 1.116 t pomaranč, 929 t limon, 527 t banan, 726 t rib in 759 t bombaža, medtem ko je bilo 109 t različne moke v tranzitu. Poglejmo še kam je šlo naše blago in od kod so prihajali tovar, v koprsko luko.

Ves les v izvozu je šel v Izrael (izvoznik »Slovenijales« iz Ljubljane). Pomaranče so prišle iz Grčije in Španije (uvozniki »Vočeksport« iz Zagreba, »Slovenijasadje« iz Ljubljane ter »Vočar« iz Beograda). Ista podjetja so uvozila tudi banane, ki so jih pripeljale ladje iz Etiopije. Limone je iz Italije uvozila ljubljanska »Prehrana«, ribe iz Japonske pa »Delamaris« iz Izole. Bombaž je bil uvo-

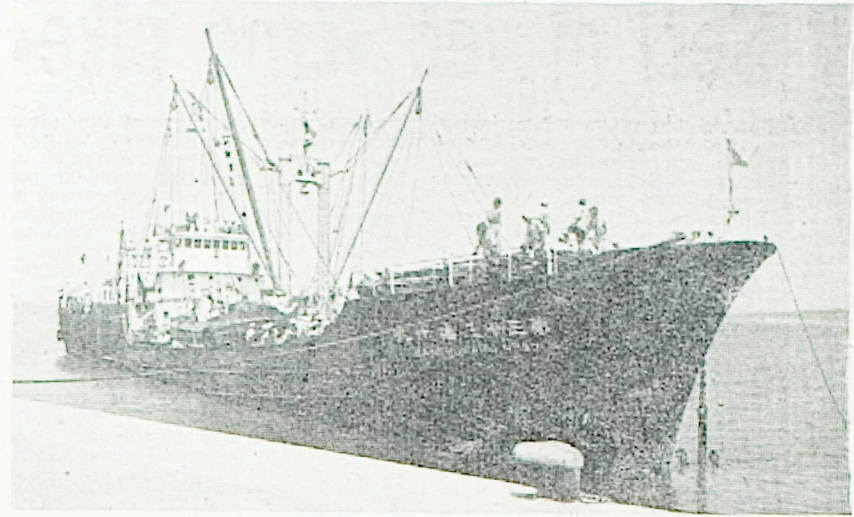
žen iz Sirije, tranzit pa je bil različno moka iz Grčije. To blago je pripeljalo 21 ladij iz 8 držav, od tega 7 jugoslovanskih, 4 nemške, po 3 italijanske, japonske in etiopske, 2 izraelski in po ena grška ter honduraška ladja. Največja ladja, ki je letos pristala v Kopru, je bila izraelska »Gefen«, ki vozi na prog, Izrael-Jadransko morje ter lahko prepelje naenkrat 5.000 t tovara.

Izkušnje iz prvega letošnjega leta kažejo, da se je koprsko pristanišče že uspelo uveljaviti kot uvozna luka za lahko pokvarljivo blago. Uvozniki južnega sadja (pomaranč, limon ter banan) so bili izredno zadovoljni z delom »Pristanišča Koper« in tako so predvideli zvezni organ za blagovni promet na osnovi letošnjih izkušenj koprsko pristanišče za luko, skozi katero se bo uvažalo južno sadje za vsa država. To je za prvo leto poslovanja vsekakor lep uspeh in afirmacija pristanišča, ki je še v izgradnji. Na drugi strani vidimo, da Koper postaja pristanišče za izvoz lesa, kar je predvsem zasluha podjetja »Slovenijales«, ki je prvo od vseh jugoslovanskih izvoznikov spoznalo važnost Kopera in možnosti, ki so tukaj dane za izvoz lesa. Zato nas ni presenetila vest, da so že sklenjeni dogovori za izvoz večjih količin rezanega lesa za Ameriko in Izrael ter zabožnih delov za Blizni vzhod v drugem polletju 1959 preko Kopera. Razen tega je napovedan uvoz večjih količin rib ter limon. Po vseh teh napovedih so izgledi, da bo letos koprsko pristanišče doseglo okrog 50.000 t prometa, kar je skoraj za 70 % večji promet kot lansko leto. Če upoštevamo, da je to začetek poslovanja nove luke, lahko tak promet smatramo za velik uspeh novega podjetja.

Poglejmo še, kaj je bilo v prvem polletju 1959 storjenega na področju izgradnje pristanišča. Pristaniško področje je podjetje »Pristanišča Koper« ogradiło ter uredilo dostope z vratarnicami. Meseca maja so začeli graditi tranzitno skladišče ob novi operativni obali, ki bo imelo 5.500 m² pokrite skladiščne površine v pritrilju in prvem nadstropju. Prva polovica tega skladišča bo dograjena do 1. novembra letos, druga polovica pa v prvih mesecih prihodnjega leta. Urejeno je bilo odprto skladišče za les v velikosti 10.000 m², sedaj pa na tem prostoru grade še lopo za skladiščenje lesnih izdelkov s površino 500 m², ki bo dograjena še ta mesec. Do konca junija je bilo obnovljeno skladišče »Libertas« s 1.500 m² pokrite površine. »Peter Klepec« že od meseca junija spet poglavlja morsko dno in razširja vhod v luko. Tudi to delo bo končano ta mesec, nakar bo »Peter Klepec« začel izkopavati morsko dno še za drugo podetapo operativne obale. V tem

času je tudi Pomorska oblast severnega Jadrana prispevala svoj delež k razvoju koprškega pristanišča. Namestila je svetlobne signale na boje, ki kažejo vhod v novo luko, tako da je sedaj možna plova tudi ponoči.

Tudi v letošnjem letu opravljajo v koprskem pristanišču pomembna gradbena in ureditvena dela. Odločilnega pomena za nadaljnji razvoj luke pa je gradnja II. podetape operativne obale v dolžini novih 135 m. S tako dobljeno skoraj 300 m dolgo operativno obalo bo šele dana možnost za redno in nemoteno poslovanje koprške luke. Kot smo izvedeli, so pristojni zvezni organi zagotovili, da bodo sredstva za gradnjo operativne obale II. podetape na razpolago v letu 1960. Razen nadaljnje gradnje operativne obale in skladišč pa je potrebno urediti še nekaj drugih problemov, ki sicer niso odvisni od finančnih zmogljivosti podjetja »Pristanišča Koper«, temveč od dobre volje in razumevanja pristojnih organov gospodarskih organizacij in vseh prebivalcev Kopera. M. G.

Te dni je spet bila v novem pristanišču ena izmed 400 ladij tokijske družbe za oceanski ribolov, ki je za našo ribjo predelovalno industrijo pripeljala 520 ton palamide. Na sliki: japonska ribiška ladja-frižider »Banshu Maru No 33« pristaja ob operativno obalo novega pristanišča

Zgradili smo novo kovačnico kadrov

(Nadaljevanje s 1. strani)

na vsekakor prijetno počutila in prepričani smo, da bodo mladi učenci znali ceniti napore, ki jih je družba vložila v izgradnjo tega novega objekta. Skupni stroški za novo šolo so znašali nad 235 milijonov dinarjev, od česar odpade samo na strojno opremo v delavnicih nad 100 milijonov dinarjev. Iz te šole bodo odslej redno prihajali novi kadri — rezkarji, strugarji, strojni kovači, avtomehaniki, kleparji, orodjarji —, ki jih razvijajoča se industrija na našem področju tako nujno potrebuje.

In kakor je bilo moč zgraditi to novo šolsko poslopje z izrednim razumevanjem OLO Koper, zveznega in republiškega sklada za kadre, tako smo prepričani, da bo s skupnimi napori moč zgraditi tudi internat za učence ter ustrezno število stanovanj za pedagoški oziroma prosvetni kader, ki bo poučeval na šoli.

Ob zaključku slovesnosti, med katero so gojenci šole recitali nekaj proze, tamburaški zbor pa je zaigral nekaj borbenih in partizanskih pesmi, so si gostje ogledali šolske prostore in ureditev šole.

Trakvalto

PODVOJILA SE JE V ZADNJIH PETIH LETIH VREDNOST industrijskih izdelkov v Srbiji. Zdaj je v tej republiky 900 industrijskih podjetij, med njimi 200 večjih z več kot po 500 zaposlenimi in 72 z več kot 1000 delavci. V petih letih so vložili v izgradnjo industrije nad 300 milijard dinarjev in delo je dobilo nadaljnjih 300 tisoč delavcev in nameščenecv. Odstotek aktivnega — zaposlenega — kmečkega prebivalstva se je zmanjšal od 71,3 na 61,9 %.

8300 TON KONČNIH IZDELKOV JE V PRVIH PETIH MESECIH IZDELALA VALJARNA BAKRA V SEVONJU. Delovni kolektiv ima vse možnosti, da bo presekel letošnje predvideno proizvodnjo za okrog 1.500 ton.

TRINADSTROPNO HLADILNICO BODO DO JESENI ZGRADILI V BEOGRADU. Njena zmogljivost bo znašala 5000 ton, ob njej pa bodo zgradili tudi tržnico.

V KRATKEM BOMO UVOZILI ZNATNE KOLIČINE GOSPODINJSKIH POTREBŠČIN in sicer: 2146 električnih štedilnikov, 1537 bojlerjev, 31.000 likalnikov z regulacijo, 2900 hladilnikov ter okrog 15 tisoč drugih električnih aparatov. Skupna vrednost uvoženih potrebščin za gospodinjstvo bo znašala več kot 240 milijonov deviznih dinarjev.

LANI JE ZNAŠALA POTROŠNJA ELEKTRICNE ENERGEJE V GOSPODINSTVU 1142 MILIJONOV kWh, medtem ko je leta 1957 dosegla 832, a leta 1954 komaj 396 milijonov kWh.

OKROG MILIJON ŠCIPALK ZA PERILO MESEČNO IZDELA lesnoindustrijsko podjetje v Ribnici in jih izvažala v ZDA, Zahodno Nemčijo, Francijo in Italijo. Za izvoz v Veliko Britanijo izdelujejo tudi posebne, 25 do 100 cm dolge palčke.

STOTISOČE KOLO JE TE DNI IZDELAL DELOVNI KOLEKTIV TOVARNE ROG v Ljubljani. Ta tovarna bo letos izdelala 25 tisoč dvokoles, ki bodo v glavnem prodana na domačem trgu.

Kaj kažejo tarifni pravilniki v Ilirski Bistrici

Ze pred časom smo govorili o tarifnih pravilnikih nekaterih gospodarskih organizacij ilirskobistriške občine. Takrat so predložili v razpravo šele prve osnutke, ki so jih morali povsod znova pregledati in skoro povsod tudi bistveno spremeniti. Vseh tarifnih pravilnikov so predložili sedaj 25. Iz pregleda teh tarifnih pravilnikov lahko povzamemo nekaj osnovnih značilnosti.

Predložili so jih sicer v določenem roku, vendar marsikje z velikimi pomanjkljivostmi. Vse premalo so predlagatelji pazili, da bi bili zasnovani tarifni pravilniki na ekonomskem računju, ozirali so se na sorodna podjetja in druge panoge, premalo pa ocenili lastne pogoje in zmogljivost. Zlasti manjša podjetja niso natančno določila, kako se deli čisti dohodek. Nobeno podjetje pa ni predvidelo, kaj bo takrat, ko podjetje ne doseže dovolj sredstev po tarifnem pravilniku za izplačilo osebnih dohodkov. Podjetja niso predvidela kvalifikacij za

posamezna delovna mesta. Na splošno so povsod težili, da dvignejo tarifne postavke, ne da bi to utemeljili. Nekatere gospodarske organizacije so imele tako slabe izračune, da bi jim ob koncu leta primanjkovalo plačnega sklada. Skoro nobeno podjetje ni predvidelo gibljivega dela plačnega fonda kot sredstvo za stimulacijo de-

lavca. Edino Transport je predvidel sredstva za to.

Podrobneje proučivte posameznih tarifnih pravilnikov pa vseeno kažejo velik napredek v primeri s prvimi osnutki, ki so jih predložili pred časom v razpravo. Komisija pa je vseeno našla dovolj pomanjkljivosti, da ni izdala soglasij. S. M.

Nova stanovanjska zakonodaja

Cez nekaj dni, 22. julija t. l., bo stopilo v veljavo pet zelo pomembnih zakonov s stanovanjskega področja, ki urejajo tisti del družbenega življenja, ki je tesno povezan z življenjem državljanov. Ti zakoni so: Splošni zakon o stanovanjskih skupnostih, Zakon o stanovanjskih razmerjih, Zakon o poslovnih stavbah in prostorih, Zakon o lastnini na delih stavb in Zakon o stanovanjskih zadrugah. Menimo, da je nujno potrebno, da se s temi zakoni seznanijo kar najširši krog naših državljanov. Zato bomo v »Slovenskem Jadranu« v nekaj sestavkih obravnavali najvažnejše določbe novih zakonov, zlasti pa še tiste, ki se najbolj neposredno tičejo vsakega našega državljanja.

Zakon določa, da se stanovanjske skupnosti ustanovljajo za naselja, ki pomenijo posebno urbanistično celoto (stanovanjski blok, četrt) na področju občine.

O predlogu za ustanovitev stanovanjske skupnosti sklepa zbor volivcev, o sami ustanovitvi pa občinski ljudski odbor na sejah obeh zborov. Stanovanjska skupnost je samoupravna organizacija in pravna oseba. Upravlja jo prebivalci njenega območja neposredno in po svojih izvoljenih predstavnikih. Premoženje stanovanjske skupnosti je družbena lastnina.

Stanovanjska skupnost opravlja zlasti te zadeve: organizira in pospešuje komunalne, gospodarske, socialne, zdravstvene, vzgojne in druge dejavnosti in službe, ki neposredno služijo družini, gospodinjstvu in delovnemu človeku v zadovoljevanju

vsakdanjih potreb; organizira pomoč zapostveni ženi in družini pri vzgoji in vzgoji otrok; organizira in pospešuje vse vrste dejavnosti, ki pomenijo pomoč v gospodinjstvu; skrbi za varstvo in vzrejo otrok, katerim je potrebna pomoč družbe, in za varstvo drugih ljudi, ki jim je potrebna taka pomoč; skrbi za napredek stanovanjskega gospodarstva in v strokovnem pogledu pomaga hišnim svetom in državljanom v upravljanju hiš in njihovih skladov ter v tekočem vzdrževanju hiš.

Katere od teh zadev pa bo določena stanovanjska skupnost konkretno opravljala, določijo prizadeti državljanji sami s statutom stanovanjske skupnosti.

Stanovanjska skupnost pa tudi koordinira delo potrošniških svetov v trgovskih in gostinskih obratih na svojem področju, lahko pa dobi pooblastilo, da tudi sama neposredno opravlja funkcije potrošniških svetov.

Zakon določa, v pogledu finansiranja stanovanjske skupnosti, da so njene dohodki lahko: 1. prispevek državljanov; 2. presežek dohodkov nad izdatki, ki ga dosežejo njeni servisi; 3. presežek dohodkov nad izdatki, ki ga dosežejo njene ustanove, če je tako določeno v aktu o ustanovitvi zavoda; 4. dohodki, ki jih doseže stanovanjska skupnost z neposrednim opravljanjem poslov svojega delovnega področja; 5. dotacije občine in okraja; 6. dotacije gospodarskih in družbenih organizacij; 7. dotacije iz sklada socialnega zavarovanja za preventivno zdravstveno varstvo in iz skladov, ki so namenjeni za pospeševanje zdravstvenega varstva zavarovancev; 8. del najemnine in stanarine, če je tako določil občinski ljudski odbor s svojim odlokom; 9. dohodki od kulturnih, športnih, zabavnih in drugih družabnih prireditelj; 10. prostovoljni prispevki državljanov. Potrebna sredstva pa si stanovanjska skupnost lahko pridobi tudi s kreditom pri državljanih, bankah in drugih pravnih osebah.

Organi stanovanjske skupnosti so svet stanovanjske skupnosti, kateri ga število članov določijo statut in ki ga izvolijo zbor volivcev z območja stanovanjske skupnosti, ki se jih je udeležila najmanj desetina volivcev; izvršilni odbor sveta stanovanjske skupnosti, katerega število članov prav tako določijo statut in ki ga izvoli izmed svojih članov svet stanovanjske skupnosti; tajništvo stanovanjske skupnosti, ki ga sestavlja tajnik in potrebno število uslužbencev in odbor za materialno in finančno kontrolo poslovanja stanovanjske skupnosti, ki ima 3 do 5 članov in ki ga izvoli svet stanovanjske skupnosti. Svet stanovanjske skupnosti si, izmed sebe izvoli predsednika, ki je istočasno tudi predsednik izvršilnega odbora, prav tako pa si svojega predsednika izvoli tudi odbor za finančno in materialno kontrolo. Najvažnejši organ je seveda svet, ki sklepa oz. odloča o vseh pomembnejših vprašanjih, medtem ko izvršilni odbor skrbi za izvrševanje teh sklepov in nadzoruje delo tajništva, ki neposredno izvršuje sklepe sveta in njegovega izvršilnega odbora.

Kot pomembno novost predvideva zakon o stanovanjskih skupnostih, da lahko ima stanovanjska skupnost poravnalni svet, katerega naloga je, da posreduje med strankami v sporih, ki izvirajo iz stanovanjske pogodbe, iz podstanovskega razmerja, iz razmerja med drugimi v zvezi z uporabo stanovanja in drugih podobnih sporih. Poravnalni svet pa niso obvezni. Ko bodo ti sveti začeli delovati, bodo ti dobili nov družbeni organ, ki bo biliz državljanom in ki bo deloval kot posredniški člnitelj za poravnavo sporov, ne da bi bilo potrebno prileti sodni postopek. Dr. S. P.

OB DNEVU VSTAJE SLOVENSKEGA LJUDSTVA

iskrene čestitke in pozdrave vsem prebivalcem koprškega okraja z najboljšimi željami za nadaljnje uspešno delo na vseh področjih življenja!

OKRAJNI LJUDSKI ODBOR KOPER

NAŠ GOSPODARSKI KOMENTAR

Zakonodajna dejavnost

Ze v prvi polovici letošnjega leta je bila dejavnost zakonodajnih organov zelo velika. Podatki kažejo, da je bila sprejeta s strani Zvezne ljudske skupščine vrsta pomembnih zakonov, med katerimi moramo posebej omeniti skupino petih zakonov s stanovanjskega področja, dalje carinske zakon in druge. Za prihodnje pa se obeta, da dejavnost zveznih oblastnih organov ne bo manjša, saj kljub poletnim mesecem, ki veljajo navadno kot meseci počitnic, delajo skupščinski in drugi organi, ki pripravljajo osnutke novih predpisov, z nezmanjšano delavnostjo. To pomeni, da bodo na prihodnjih zasedanjih zlasti pred Zvezno ljudsko skupščino predloženi novi zakoni, ki bodo uredili stanje na novih področjih. Med njimi so večina zakoni, odloki in drugo s področja gospodarstva. O teh bomo poročali, ko bodo na dnevnem redu, omenili pa bi kot enega najvažnejših, o katerem je bilo že govora, in to je zakon o družbenem in javnem gospodarstvu in obračunu, poleg tega pa vrsto predpisov, ki se pripravljajo v zvezi z ureditvijo našega bančnega sistema.

Med zadnjimi predpisi, ki so bili sprejeti, vsekakor ne smemo

mimo odloka, s katerim je bil spremenjen odlok o odobravanju posojil za obratna sredstva gospodarskim organizacijam. Znano je namreč, kakšne težave je povzročalo podjetjem vračanje posojil, ki so jih dobila za povečan obseg poslovanja. To tem bolj, ker so jim bili za taka posojila določeni krajši roki vračila. Z novim odlokom je bilo urejeno to vprašanje in roki podaljšani na čas do 20 let. Ta rok je vsekakor znosnejši, saj je znano, da so često posojila za povečan obseg poslovanja predstavljala nekako korekcijo prenizko odmerjenih skladov obratnih sredstev in stalnih kreditov.

V zvezi z gornjim vprašanjem je bilo urejeno še vprašanje vračanja posojil za obratna sredstva, ki zapadejo letos. Posebno je važno določilo za gospodarske organizacije s področja trgovine in gostinstva, saj bodo morale te letos vrniti le 10 odstotkov zneska odplačil za posojila za obratna sredstva za povečani obseg poslovanja, ostanek pa se jim lahko odloži do konca aprila prihodnjega leta. Sicer pa omogoča zadevni odlok v ta namen celo uporabo amortizacije iz prejšnjih let.

Na navedeni način sta bili rešeni dve pereči vprašanji s področja kreditiranja, ki sta zadajali številnim gospodarskim organizacijam precej težav. Znašle so se namreč v položaju, ko morajo poleg obveznosti, ki izvirajo iz investicijskih posojil, vračati tudi obroke iz posojil za obratna sredstva, ki pri nekaterih niso nič manjši kot anuitete. Jasno je, da bi tako stanje lahko zamajalo temelje marsikake trdni gospodarski organizaciji, če ne bi prišlo do omenjenih sprememb. To tem bolj, ker ji delitev dohodka po sedanjih predpisih onemogoča sprostitev večjih sredstev za vračanje posojil.

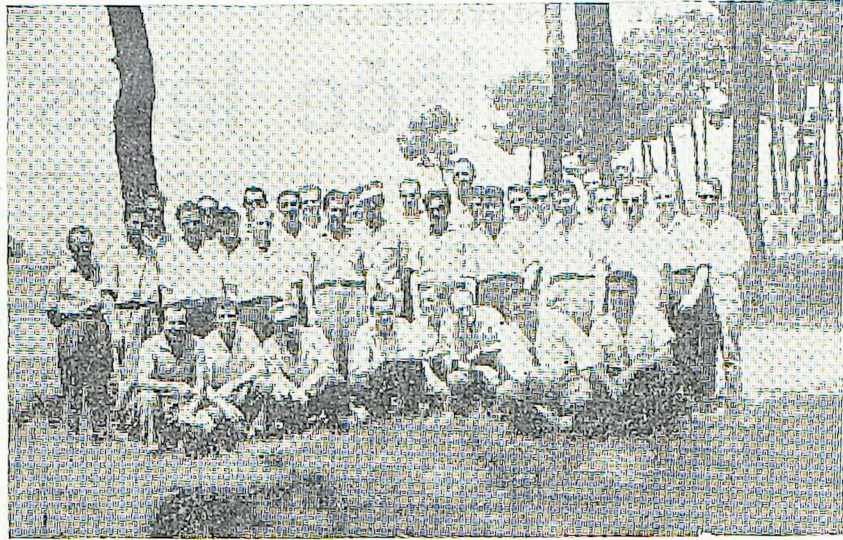
Kakor je bilo rečeno, so v pravi predpisi, ki naj bi uredili stanje v našem bančnem sistemu oziroma aparatu. Poleg tega pa se pripravljajo na podlagi temeljitih analiz stanja in funkcioniranja sedanjega kreditnega sistema izpopolnitve tega sistema in odprava nekaterih negativnih pojavov, ki so bili doslej ugotovljeni. Pri tem sodelujejo na najširši osnovi vsi prizadeti organi, banke, združenja in znanstveni zavodi. -dt-

V Seči ni več »črne pike«

Priljubljena izletniška točka Seča pri Portorožu spet lahko nudi željnemu in lačnemu izletniku najrazličnejše tekoče in drugačne dobrote. Znano gostišče »Pr. ribiču«, ki je lani v zasebnih rokah padlo s kvaliteto svoje postrežbe tako nizko, da smo v našem listu lahko zabeležili »Črna pika v Portorožu«, je ob prizadevanju turističnih društev Portorož in Piran v začetku julija spet začelo poslovati. Gostišče sicer še ni urejeno tako, kot bi bilo želeli glede opreme in zunanega videza, toda marljiva zakonca Pukmajstrove postrežeta vsakemu gostu tako dobro, da je gostišče iz dneva v dan bolj polno. Ribe in pršut, pa istrska vina in oranžada so najbolj zahtevani artikli. Za goste, ki naročijo to dan poprej, pripravijo gostišče tudi čudovito obmorsko specialiteto — ribe, pečene na »gradelu«, na mreži nad žerjavico. Posebna ugodnost za goste je še ta, da razpolaga gostišče z lastnim čolnom, ki prepelje deset oseb v desetih minutah nazaj v Portorož ali od tam, kadar jim ni za sprehod vzdolž lucijskih solin in parka na Seči.

Obrnili smo se tudi na tovariša

Staneta Pavliča, predsednika piranskega turističnega društva, ki je bil eden najagilnejših organizatorjev obnove tega gostišča. Povedal nam je, da je promet v prvem tednu po-novnega poslovanja gostišča pokazal, kako je bilo to gostišče potrebno. Turistični društvi Piran-Portorož sta že nabavili za to gostišče poseben hladilni pult in hladilnik za ribe, žal pa ju bodo lahko uporabljali šele, ko bo napeljan v poslopje potrebni trofazni električni tok. Do spomladi 1960 bosta društvi preskrbeli gostišču »Pr. ribiču« še ves ostal potrebni inventar, poleg tega pa opremili tudi dve sobi, kateri že sedaj oddajajo tujcem, ki spijo v njih kar na gumastih zračnih blaznjah. Seveda bo do prihodnjega leta tudi lepše in primerneje urejen prostor okrog gostišča: urejen bo del obale za kopalce, parkirni prostor, igrišče za odbojko in drugo. Morda bodo — podobno kot v Fjusu — počitniški domovi na Seči prispevali k uresničitvi zamisli, da se modernizira avtomobilska cesta Portorož—Seča. J.

Podružnica ZROJ v Izoli je za svoje člane priredila minulo nedeljo ekskurzijo v Umag, kjer so videli najprej tri strokovne filme, nato pa so jim tamkajšnji oficirji obrazložili in razkladali najmodernejše pehotno orožje. Na sliki: del udeležencev ekskurzije

Kaj pravijo drugod...

lomuraki vestnik

LJUDJE, PUSTITE JIH!

Letos se vse pogosteje pojavljajo primeri, da ljudje lovijo mlade srne, ki še niso sposobne za bežanje. Doma jih nato hranijo z mlekom, obenem pa sluzijo njihovim otrokom za igračko.

Lovej se v tem primeru upravičeno jezijo, saj taka srna ob nepravilni prehrani in prebogostem prijetanju navadno pogine.

Zasavski TEDNIK

ZLATA JAMA JE USAHNILA

Sla je Trst s čisto drugačnim namenom kot drugi obiskovalci.

Ona ni nosila denarja. Imela pa je namen, v sebi skrit namen, s katerim je računala na dobiček.

Ko je prišla v Trst, je vedela, kje mora potrkati. Trgovec je bil sila prijazen in vljuden. Iz blagajne je zajel šop lično izdelanih prospektov, na katerem je bilo napisano vse, kar je potrebno. Njegovo ime, kakšne vrste blaga ima na zalogi, predvsem pa cene. Globoko znižane cene, kvaliteta pa prvovrstna. V pičlih petih minutah sta bila domenjena. Vsi tisti, ki bodo pri njem kupovali blago s tem listkom, bodo zlata jama zanjo. Od vsakega listka in količine prodanega blaga bo dobila toliko in toliko odstotkov provizije.

Cez nekaj mesecev se je spet oglašila. Listki so bili malone vsi oddani. Trgovec jo je pohvalil za njeno vne-mo in izračunal, koliko provizije se je nabralo.

Ljudje pri nas pa so preklinjali, za slabo blago so plačevali drag denar. Ščasoma se je dobiček nabiral. Trgovec ji je slednjič kupil toliko zaželeno in poslal kot darilo v Slovenijo. Plačala je tisto carino, ki ni bila kdo ve kaj velika. Trgovina je cvetela, cvetela. Vse do prejšnjega meseca, ko je oblast avtoritativno odpravila nemogoče razmere. Ona je preklinjala: pa ravno zdaj, v tem trenutku, ko se je trgovina šele dobro razcvetela, ko bi lahko postavila hišico brez večjega truda! Prokleta Jugoslavija, ki ne pusti ljudem, da bi mirno, brez skrbi živeli in bogateli na račun lahkovernih ljudi!

DOLENJSKI LIST

IZTERJAVA DAVKOV GRE PREPOČASI

Na področju okraja smo v prvem polletju izterjali le 69% davkov, 31% pa je ostalo neizterjanih. Stanje je toliko bolj žalostno, ker vemo, da je drugo polletje vse do pozné jeseni »suha doba« za davke. OLO torej z dotokom lastnih sredstev ne bo mogel uresničevati proračuna. Moral bo najemati posojila in plačevati od njih 6% obresti. Nezadosten dotok davkov je nerazumljiv, saj vemo, da je bila lanska letina v kmetijstvu zelo obilna.

Edelvik

PROSTA SOBOTA

V tovarni perila Toper so uvedli zanimivo novost. Ker je v podjetju zaposlenih precej žena in le-te za domača opravila nimajo razen nedelje prostega dneva, so uvedli na štiri-najst dni prosto soboto. Delavke iz-gubljeni čas nadoknadijo. To je za enkrat samo potizkus, vendar so zaposlene žene, zlasti matere, s to noviteto zelo zadovoljne.

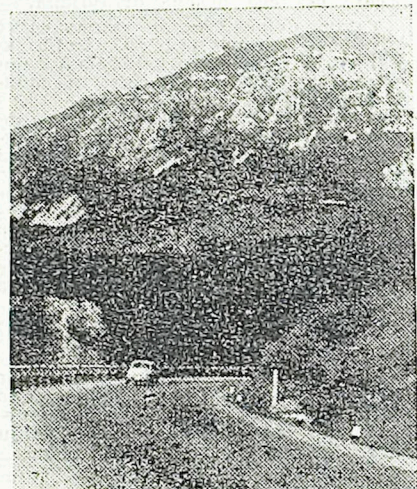
DOLJNI ZEMON

Mladina te vasi že dalj časa pripravljajo kulturno dvorano, ki bo letos na jesen urejena. Na pomoč so ji priskočila v denarju in materialu podjetja iz vse občine. Skupno so nabrali denarja in materiala za 800.000 dinarjev, tako da bo dvorana zares lepo urejena. Delo se je nekaj časa zataknilo zaradi neurejenih vprašanj zgradbe, v kateri bo dvorana z odrom, zdaj pa bodo kmalu vse pripravili za jesensko otvoritev prve dni septembra, ko bo v Dol-njem Zemonu proslava 40-letnice SKOJ kot ena poslednjih proslav letošnjega jubilejnega leta. Dvo-rano bo pomagal urediti aktiv mladine Mizarja, ki bo izdelal vso opremo.

DOZOREL JE NAČRT ZA GRADNJO

žičnice na Nanos

Ne samo Postojna s čudovito lepim podzemeljskim svetom, ampak vsa njena okolica v ravnini in na vrheh je tako prikupno

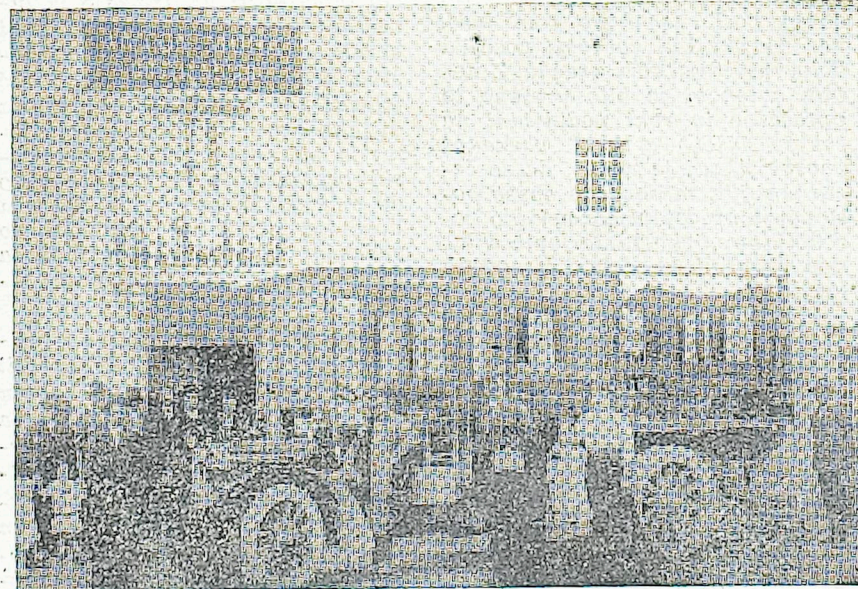

Pogled na Nanos s ceste pri kamnolomu nad Razdrtem

področje, ki se naravnost ponuja, da ga turistično uredimo in odpremo domačim in tujim obiskovalcem. Med mnogimi vablji-vostmi je kajpada tudi Nanos, ta kraški vršac s sivimi stenami in

planinskimi zelenicami. Nekaj potov in planinskih steza pa čeden »Vojkov dom« vabijo na nje-gova slemena pogoste planince in turiste. Ali kljub temu Nanos še vedno ni na postojmskem področju tako odprta točka, ki bi pritegovala množično turiste in obiskovalce.

Turistično društvo v Postojni se že nekaj let ukvarja z zamisljivo, da bi zgradili od vznožja do vrha najkrajšo pot, lagodno in najhitrejšo. Vse kaže, da je sedaj načrt dodobra izdelan in za gra-ditev tudi že pripravljen ekonomski elaborat. Žičnica, ki bo po načrtu potekala od spodnje postaje na Razdrtem naravnost do zgornje postaje blizu »Vojkovega doma«, bo merila v razpetini bli-zu 900 metrov. Po njej bo turist v nekaj minutah na slemenu Nanosa. Ker se Nanos naravnost posrečeno vzpenja tik ob dveh glavnih avtoturističnih cestah, proti Kopru in proti Gorici, kaže ekonomski račun, da bo žičnici zagotovljena rentabilnost in hkrati tudi razmeroma nagla amortizacija. Ob izdelanem načrtu se sedaj Turistično društvo loteva priprav s tem večjo vne-mo, ker želi, da bi čimprej zasta-vili gradnjo.

Ob Dnevnu šoferjev: v letu 1914 je vozil prvi avtobus na progi Trst—Bazovica—Lokve. Na sliki ga je videti pred gostilno Antona Muhe v Lokvi, kjer je bila avtobusna postaja

Umetniška razstava v Portorožu

Turistična sezona v Portorožu je v polnem teku. Da bi nudili domačim in tujim gostom čimveč raznoterosti, pripravljajo Turistično društvo najrazličnejše prireditve. Preteklo soboto so imeli v Luciji tradicionalne dirke osličkov, to soboto pa bodo odprli umetniško razstavo. Svoje novejš-še akvarele bo pokazal portoroškemu občinstvu znani tržaški slikar Robert Hlavaty.

Hlavatyju slikarstvo ni glavni poklic, v tej stroki je celo samo-uk, vendar pa je svojo umetnost

dognal na zavidljivo raven in žel obilo priznanja na kolektivnih in samostojnih razstavah v Pragi, Trstu, Ljubljani, Kopru, Reki, Celju, Postojni in drugod.

Za razstavo v Portorožu je pripravil vrsto sličic v svoji naj-ljubši tehniki — v akvarelu. Moti- tivno prikazuje te slike Kras, morje ter krajine ob Soči. Raz-stava bo odprta od sobote dalje v Ljudskem domu v Portorožu. I.P.

ČETRTI JULIJ v Ilirski Bistrici

Lepo vreme, ki je bilo zadnje dneve, je pomagalo, da so po vsej občini lepo proslavili Dan borca. V Ilirski Bistrici je bil zbor borcev in aktivistov. Podelili so vrsto odlikovanj udeležencem NOB. Spomnili so se vseh padlih v štiri-letnem boju, zlasti tistih, ki so sodelovali v prekomorskih brigadah. Iz občine je sodelovalo na stotine borcev prav v teh brigadah. Vojaška godba iz Ljubljane je priredila na trgu v Ilirski Bi-strici koncert. Prijetna proslava je bila nato tudi v Celjah, kjer so vaščani dobili nov vodovod. Gradili so ga s strokovno in ma-terialno pomočjo Vodne skupnosti vso zimo. Vodovod bo precejšnje koristi za vso vas.

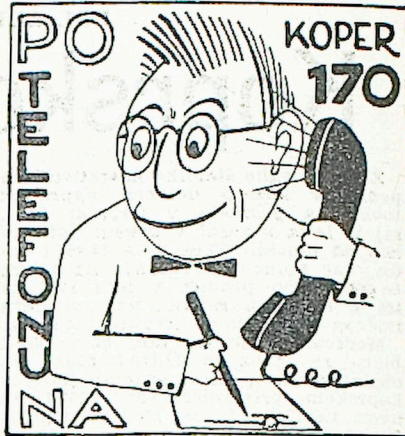
Nova transformatorska postaja

V nedeljo, 12. julija 1959, ob 9. uri dopoldne so v Piranu izročili svojemu namenu novo transformatorsko postajo, ki bo napajala električno omrežje vsega zahodnega dela mesta, tako imenovane »Punte«. Nova kabelska transformatorska postaja na Trgu 1. maja je opremljena s sodobnimi aparaturnami in pretikalni in je po-membem prispevek k izboljšanju komunalnih naprav v tem našem obmorskem mestu. Doslej je po omrežju tekel samo še tok s 145 V ali še manj napetosti, s transformatorsko postajo III pa bo celotno omrežje zapadnega dela Pira-na redno oskrbovano z električnim tokom napetosti 220 V. To bo odpravilo nevarnosti in godrnjanje v gostiščih in gospodinjstvih, kjer ob konicah porabe električnega toka ni bilo mogoče niti čitati pri električni razsvetljavi, kaj šele kuhati ali uporabljati kakšne druge močnejše stroje. Z zgraditvijo te postaje bo razbremenjena transformatorska postaja Piran I, zaradi česar se bo lahko začelo s prepotrebno adaptacijo trafopostaje pri bolnišnici. Dela na novi transformatorski postaji je z vso strokovno popolnostjo izvedlo podjetje »Elektro-Koper«, ki gradi tudi novo transformatorsko postajo na Lovrencu (»Vesna«) pri Portorožu; finančna sredstva pa je preskrbel ObLO Piran v okviru širokih prizadevanj za izboljšanje stanja komunalnih naprav v piranski občini. Jule

»SLOVENSKI JADRAN«

v vsako hišo

Slovenskega Primorja

KOPER 248: V nedeljo, 26. tega meseca, bo v Kopru drugo okrajno tekmovanje v kmetijskem strojništvu, ki ga bo priredil Okrajni odbor Ljudske tehnike v Kopru s sodelovanjem Zavoda za pospeševanje kmetijstva, Strokovnega združenja kmetijskih posestev, združnih poslovnih zvez ter Društva traktoristov in kmetijskih strojnikov okraja Koper. Tekmovali bodo traktoristi državnih posestev in kmetijskih zadrug koprškega okraja, pred tekmovanjem pa bo po Kopru sprevod, v katerem bodo sodelovali traktorji ter drugi kmetijski stroji. V avgustu bo v Kopru republiško tekmovanje najboljših slovenskih traktoristov.

KOPER 85: Danes je zasedanje ObLO Koper. Oba zborna razpravljata med drugim tudi o predlogu odloka o potrditvi zaključnega računa o izvršitvi lanskega letnega občinskega proračuna, ki je imel 281.845.787 dinarjev dohodkov in 313.795.876 dinarjev izdatkov. Presežek izdatkov je bil lani krit s kreditom, najetim pri Komunalni banki v Kopru. Razen tega razpravljajo odborniki še o nekaterih trenutno najbolj perečih gospodarskih vprašanjih občine.

KOPER 141: Minuli teden je japonska ladja »Banshu maru 33« izkrcala v koprskem to-vornem pristanišču 450 ton zmrznjene tunine, te dni pa bo neka jugoslovanska ladja vkrcala 520 ton kablov in jih odpeljala na bližnji vzhod, kjer vlada veliko povpraševanje po teh naših izdelkih. Konec meseca je predviden prihod naše ladje »Kozara«, ki bo v koprskem pristanišču izkrcala 7000 ton sladkorja.

POSTOJNA 39: Pred dnevi so se v Postojni sestali predsedniki občinskih ljudskih odborov koprškega okraja. Pod vodstvom predsednika OLO Koper Albina Dujca so razpravljali o izvajanju družbenega plana v prvih petih mesecih letošnjega leta. Popoldne pa so si ogledali nekatere gospodarske objekte postojnske občine. Obiskali so lesni kombinat Javor in Pivki in Pre-stranku in novi živinorejski kombinat. Ogledali so si tudi nekatere komunalne naprave, novo stanovanjsko naselje ter prisostvovali določitvi lokacije za novih osem stanovanjskih blokov po šest stanovanj, od skupaj 24, kolikor jih v Postojni trenutno gradijo.

KOPER 215: Še ta mesec bo obrtno podjetje »Kruh« v Kopru razpisalo licitacijo za graditev nove pekarnice. Gradbeni stroški in nakup nove opreme bo veljalo okrog 52 milijonov dinarjev. Ta sodobno urejena pekarnica bo stala v bližini podjetja Autocommerce in bo začela obratovati predvidoma v aprilu prihodnjega leta.

Napoved vremena

za čas od 17. do 25. julija 1959

V prihodnjih dneh bo v popoldanskih urah — vsaj tako kaže — vreme nekoliko nestanovitno. Tu in tam bodo nevihte, ker zvišanje temperature zraka čestokrat povzroča trenutno poslabšanje vremena z grmenjem in nalivi. To možnost morajo predvsem upoštevati kmetovalci, da bodo pravočasno zavarovali posevke in tudi pravočasno odpeljali s polj pridelke.

Verjetno je, da bo do 19. t. m. lepo in toplo vreme, pihal bo severozahodni veter, 19. julija lahko pričakujemo nevihte, po 20. t. m. pa začetek vročih poletnih dni.

KULTURA PROSVETA ★ KULTURA PROSVETA ★ KULTURA PROSVETA ★ KULTURA PROSVETA ★ KULTURA PROSVETA ★ KULTURA P

S SEJE OBEH ZBOROV OLO KOPER

Za socialistični razvoj našega šolstva

Prva in osrednja točka dnevnega reda zadnje seje Okrajnega ljudskega odbora Koper je bilo poročilo in razprava o stanju in problemih šolstva v našem okraju. Podrobno poročilo o šolstvu s stanjem 1. februarja letos so odborniki prejeli že prej, zato so se na seji omejili le na razpravo, predsednik Sveta za šolstvo Julij Titl pa je še poročal o delu Sveta v preteklem letu.

Ena najpomembnejših nalog Sveta je bilo izvajanje šolske reforme. To reformo je terjalo vsklajevanje šole z vsem ostalim našim razvojem v gospodarskem, političnem in družbenem življenju. Eden izmed pogojev za uspešno izvajanje šolske reforme je bila reorganizacija šolske mreže, s čimer smo dosegli kvalitetnejši pouk. Število obveznih šol se je skrčilo od 134 v začetku

reorganizacije na 108 v letošnjem šolskem letu, tako da zdaj obiskuje polno razvite osnovne šole 64% otrok. Najboljše stanje je v Izoli in Piranu, najslabše v Hrpejljah in Divači.

Novi splošni zakon o šolstvu daje velik poudarek družbenemu upravljanju v šolstvu in tako so se kompetence šolskih odborov povečale v materialnem in v kadrovskem pogledu. Najbolj negativni pojav pri tem je še razlika med socialnim sestavom šolskega odbora in prebivalstva tistega področja.

Normalno delo šole ovira skoraj povsod pomanjkanje šolskega prostora, kar se negativno odraža na zdravju in izobrazbi učencev. Po načrtu bi morali do 1. junija letos izpolniti naš perspektivni plan izgradnje šolskega prostora 50%, pa smo ga izpolnili komaj 26%. To je tembolj pereče vprašanje, ker je naravni prirastek in doseljevanje na naš teritorij približno 900 šoloobveznih otrok letno, kar se pravi z drugimi besedami, da bi morali zgraditi vsako leto 22 novih učilnic ali eno novo šolsko stavbo. Tako pa je vsako leto manjša površina šolskega prostora na enega učenca in imajo zaradi tega pomanjkanja osnovne šole v Ilirski Bistrici, Pivki in Postojni pouk v treh izmenah. Letos bo to zadelo nekatere oddelke tudi na koprski šoli.

Vendar pa uspešna šolska reforma ni odvisna samo od materialnih sredstev, ki jih dobijo šole iz proračuna. Tu je še notranje življenje v šoli, idejnost pouka, dober program, delo šolskega odbora, odnos do otrok in končno povezava z gospodarskimi organizacijami na svojem področju, ki lahko nudijo pomoč v obliki materiala, učil, prevoznih sredstev za ekskurzije, učnih sredstev itd.

V svojem delu je naš Okrajni svet za šolstvo posvetil precejšnjo pozornost strokovnemu šolstvu. Predmet razprave so bili predmetniki na teh šolah in učno-vzgojni kader. Prišlo je do nekaterih sprememb: z letošnjim šolskim letom je ukinjena Zenska obrtna šola v Kopru in Svet je dal priporočilo ObLO Ilirska Bistrica, naj ukne tudi tamkajšnje šiviljsko šolo. Glede na izredne potrebe v ladjedelništvu je Svet sprejel sklep o novem ladjedelniškem oddelku pri Pomorski srednji šoli v Piranu. Dosedanjo dvoletno Ribiško šolo je podaljšal na tri leta.

Posebno pereč problem je bilo izobraževanje kmečke mladine. V že obstoječih in novih tovrstnih šolah dobiva kmečka mladina potrebno strokovno in splošno znanje. Zaradi slabe lokacije so nižje kmetijsko šolo preselili iz Raven v Prestranek.

V posebno težkih okoliščinah je delal vzgojni zavod »Elvira Vatovec« v Portorju, zato so ga preselili z novim šolskim letom v Ilirsko Bistrico.

Spremembe so doživele tudi nekatere manjšinske šole. Tako so ukinili dvoletno trgovsko tehniško šolo v Izoli, ker naše šolstvo tega ne pozna in namesto nje ustanovili Ekonomsko srednjo šolo v Piranu.

Še posebno pozornost posveča Svet zadnje čase uvedbi dvojezičnosti v obalnem področju. Svet je imenoval posebno komisijo, ki ima nalogo pripraviti vse potrebno za dvojezični pouk. Predvsem je treba pripraviti programe za te šole in dijake učiteljska usposabljanja za poučevanje na dvojezičnih šolah. Zato bo treba formirati na učiteljsko paralelke. Še posebno pozornost bo posvečal Svet ustanavljanju oddelkov za odrasle pri vseh osnovnih šolah, gimnazijah in strokovnih šolah. (Konec na 8. strani)

MLADI SLOVENSKI SKLADATELJ ALOJZ SREBOTNJAK na svetovnem glasbenem festivalu SIMC

V dneh od 10. do 16. junija je bil v Rimu 33. svetovni festival SIMC (Société International de

Musique Contemporaine). Mednarodna žirija, v kateri je bil med drugimi tudi znani francoski skladatelj George Auric, je sprejela v program festivala skladbo mladega slovenskega skladatelja Alojza Srebotnjaka »Mati«.

Ciklus »Mati« za glas in godala, ki ga je mladi umetnik iz Postojne skomponiral na vsebinski podlagi štirikih pesmi Srečka Kosovele, so izvedli v slovenščini na koncertu 12. junija in je bil sprejet z izredno laskavimi priznanji avtorju, kar dokazuje tudi dejstvo, da so delo izvedli teden dni kasneje še na koncertu v Firencah v okviru XXII. Maggio Musicale Fiorentino.

Ob priliki svetovnega glasbenega festivala so izdali v Rimu lepo opremljeno in obsežno brošuro, v kateri so med drugim natisnili tudi kratke biografije sodelujočih skladateljev ter tekste festivalskih del v izvorniku. Tako so v brošuri natisnili v slovenščini tudi 4 pesmi Srečka Kosovele (Mati čaka, Richepinov motiv, Jesensko jutro in Moja mati), ki so podlaga, na kateri je Srebotnjak zgradil omenjeni ciklus. M. A.

DRAMA IZ NOB »VIDA - STAŠA« NA ŠMARSKEM ODRU V POČASTITEV DNEVA BORCEV

Letošnja proslava Dneva borcev in proslava 40-letnice ZKJ v Šmarju sta bili v koprski občini verjetno najlepši.

Ze na predvečer je organizacija ZB pripravila uspešno proslavo na Poljanah. Proslave se je udeležilo okoli tisoč vaščanov Šmarja in okoliških vasi. Zabava ob tabornem ognju se je zavlekla pozno v noč, udeleženci ne bodo dolgo pozabili tega tovariškega srečanja.

V nedeljo, 5. julija, je prosvetno društvo Svoboda priredilo v počastitev istega praznika Klinarjevo dramo »Vida - Staša«. Snov je zajeta iz časa NOB in jo je polna dvorana sprejela z velikim zadovoljstvom.

Pri omenjeni prireditvi je nastopila mladina in starejši člani, od katerih so bili nekateri prvič

na odru. Vsi nastopajoči so svoje vloge dobro odigrali. Posebno sta ugajala Tatjana Markežič in naslovni vlogi in Čehovin Anton v vlogi komandanta SS. Scenska in svetlobna oprema sta bili dobri. Igra je tekla gladko in je šteti za poseben uspeh, da je bila igra odigrana v pičlih dveh urah, ker smo vajeni, da trajajo take predstave tudi po tri ure in več.

Pohvala za uspeh gre celotnemu kolektivu, ki je kljub poletnemu delu vztrajno vadil. Upajmo, da se omenjeni kolektiv v jeseni znova predstavi s kakim veselimi delom. S. O.

VELIKI PRAZNIK — ZLET SVOBOD V CELJU

Preteklo nedeljo je slavnostno okrašeno Celje sprejelo več deset tisoč gostov ob zletu Svobod. Program se je začel že v soboto in je trajal še vso nedeljo. Vrstile so se lepe kulturne prireditve, osrednja manifestacija pa je bilo veliko zborovanje, na katerem je govoril podpredsednik Ljudske skupščine Franc Leskošek-Luka.

FESTIVAL AMATERSKIH GLEDALIŠČ

Na Hvaru bo od 19. do 26. julija festival amaterskih gledaliških skupin iz vse države. Doslej se je prijaviło že 30 skupin iz Hrvaške, Slovenije, Srbije ter Bosne in Hercegovine. V času festivala bo tudi tečaj za voditelje amaterskih gledaliških skupin.

NOV KRATKOMETRAŽNI FILM

Članj kinematografskega kluba pri Elektroenergetski skupnosti Slovenije so izdelali v počastitev 40-letnice KPJ nov kratkometražni dokumentarni film »Bregovi Mur«. Film prikazuje napredek ljudi in gospodarski razvoj obmurskih krajev, od Radgone in Slatine Radencev do lendavskih polj.

PROBLEMI NAŠE LJUDSKOPROSVETNE DEJAVNOSTI

Nam bo uspelo najti nove oblike?

Razgovor s predsednikom Okrajnega sveta Svobod in prosvetnih društev Ivanom Mavsarjem

V sistemu našega izvenšolskega izobraževanja in nasploh kulturnega dvigalca delovnih množic so ogromnega pomena množične kulturnoprosvetne ustanove in društva. V naši republiki imamo veliko število takih društev in ustanov, ki nenehno naraščajo in pridobivajo na pomenu. Tu imamo predvsem Zvezo Svobod in ljudskoprosvetnih društev...

Kar zadeva »Svobodo« in društva, vključena v okvir njene zveze, naj bi po zamisli, ki je privedla do njene povojne obnove, postala glavno torišče množičnega kulturnega udejstvovanja, po svoji mnogostranski usmerjenosti ustrezajoča potrebam in zanimanju sodobnega človeka, občana socialistične skupnosti. V ta namen naj bi se njena društva razvijala v celovite kulturnoprosvetne organizme s prosvetnimi domovi, klubi, knjižnicami, kino dvoranami, amaterskimi umetniškimi družinami, športnimi odseki, šahovskimi krožki itd. Tako bi se lahko uveljavila kot eden od pomembnih činiteljev v sistemu našega izvenšolskega izobraževanja, dalje kot glavni organizator kulturne dejavnosti širokih delovnih množic in kot pospeševalec njihove kulturne pobude, in končno kot — če smemo tako reči — šola kulturne zabave in razvedrila. Ob njihovih uspehih bi kopnele plitve in dostikrat močno defektne oblike zabave, rojene v vzdušju ljudske zaostalosti, reakcionarne miselnosti in komercialnih računov, značilnih za kulturno politiko sodobne buržoazije. (Z koreferata tovariša Borisa Ziherla na IV. kongresu ZKS v Ljubljani)

V tem odlomku je v zgoščeni obliki zajet ves smisel in namen naše ljudskoprosvetne dejavnosti. Tega se dobro zavedamo, vendar pa vedno ne znamo najti primerne zunanje oblike, ki bi imela to vsebino.

Sezona aktivne dejavnosti večine naših prosvetnih društev se je nehala nekako z veliko manifestacijo, revijo in svečano akademijo ob Dnevu mladosti in v počastitev letošnjega jubileja, 40. obletnice KPJ in SKOJ. Čeprav ni več toliko nastopov, predavanj in intenzivnih priprav, so pa že tu misli in načrti za novo sezono. O njih smo povprašali predsednika Okrajnega sveta Svobod in prosvetnih društev Ivana Mavsarja, ki je prijazno nanzal svoje zanimive misli in začrtal smer bodočega dela in razvoja kulturnoprosvetne dejavnosti.

Gotovo se že ukvarjate z načrti za prihodnjo sezono?

— Seveda. Vodilo je težnja po sistematični graditvi ljudskoprosvetne dejavnosti. Zato pa je tudi treba že danes misliti na novo sezono. Le tako bomo lahko naredili korak naprej v usvajanju novih oblik.

Zadnje čase veliko slišimo in beremo o novih oblikah. Iščemo pa jih še vsi, v teoriji in praksi. Kako si zamišljate te nove oblike pri nas?

— Po mojem mnenju smo v izobraževalni dejavnosti tu že precej daleč kot pri amaterski. V kratkem času obstoja je namreč naša okrajna Ljudska univerza lepo razvila svojo dejavnost in nam daje garancijo, da bo njeno delo usvajalo široka področja vzgojne dejavnosti. Za bodočo sezono ima LU nalogo, da še razširi in dopolni šolo za delavsko samoupravljanje, ki jo je prevzela v celoti. Tu bo še potrebno pravilno kadrovanje, t. j. vključevanje idejno zrelih ljudi, in izboljšanje vsebine seminarjev. Tako bomo pomagali graditi delavsko samoupravljanje. Naloga okrajne Ljudske univerze bo še, da s pomočjo gospodarskih in sindikalnih organizacij pripravijo ciklus predavanj iz gospodarstva.

Kaj pa drugi tečajji?

V načrtu so še trimesečni strnjeni in krajši tečajji iz knjigovodstva in italijanskega jezika. Važna je še splošna in izobraževalna dejavnost, tako po vaseh kot v mestih, izbor dobrih predavateljev, uporaba novih tehničnih pripomočkov itd. Vse to bo vzbudilo v ljudeh večjo zainteresiranost, daljo bogatejšo vsebino in rodilo večjo korist.

Pri novih oblikah ste omenili tudi amatersko dejavnost.

— Predvsem v zadnjem letu smo tudi tu iskali nove poti in oblike. Za zdaj je odraz tega v klubih in v potujočih knjižnicah, v manjših amaterskih skupinah in njihovem zabavnem programu. Dobro se zavedamo, da so te šole začetki, toda Okrajni svet ima v načrtu, da bo to dejavnost še močno razširil.

Kako?

— Eden od konkretnih ciljev: od sedanjih 17 potujočih knjižnic imeti 30 in sedanje število klubov povečati na 20. Razen tega pa razvijati in graditi kvaliteto amaterskih skupin v vseh oblikah, starih in novih. Nove bomo

še iskali, stare pa razvijali dalje. Izboljšali bi radi med drugim tudi glasbeno dejavnost v naši ljudski prosveti. Graditi bomo začeli tam, kjer je najbolj potrebno, pri pionirskih zborih. Tudi za druge zore in oblike nam gre, da bi jim dvignili raven. Razne manjše skupine, ki se ukvarjajo z zabavno glasbo, bomo skušali vključiti v društveno dejavnost in jih bomo tako lahko usmerjali. To bodo oblike, ki bodo privlačevale zlasti mlade ljudi.

Kaj pa glede dramatike? Slišati je o amaterskem gledališču v Kopru?

— Pri dramskem udejstvovanju bomo šli po poti graditve stalnejših dramskih skupin, ki bodo sposobne dati razen celovečernih predstav tudi dobre akademije ob naših praznikih in pripravili zabavne programe, vendar ne v obliki znanih veselih večerov. Poiškati bo treba solidnejše oblike zabavnega življenja. Vsi se moramo potruditi, društva, sveti in druga vodstva, da najdemo te nove oblike, kot smo jih našli na primer v klubskem življenju.

S tem v zvezi je vprašanje stalne skupine ljudi, ki se ukvarja s to vrstjo dejavnosti.

Pred samim Koprom so s tem v zvezi še prav posebno odgovorne naloge. Koper je mesto, ki se hitro razvija in je tudi okrajno središče. Okrajni svet je mnenja, da bi morali tu lokalni faktorji zastaviti vse sile, da formirajo močno amatersko gledališče, ki bi imelo dve skupini: mlade in starejše. Imamo za to vse pogoje, precej ljudi, ki se za to zanimajo in imajo veliko dobre volje. To je dokazala zlasti uprizaritev »Velike puntarije« pa tudi druge predstave. Zlasti bi se moral zavzeti za tako amatersko gledališče koprski občinski svet.

Se vam zdi, da je sicer ljudskoprosvetno življenje v Kopru v redu?

— Se daleč ne. Ne bom govoril o stvarih, ki jih vsi poznamo in so dobre, pač pa sem mnenja, da je prav tako naloga lokalnih faktorjev, da nudijo nekaj več naši šolski mladini in cibicanom. Okrajni svet je postavil na nogo lutkovni oder, ki ima vse pogoje, da se razvije v perspektivi v dobro okrajno Lutkovno gledališče. Zeleti pa bi bilo, da bi tako Koper kot tudi vsa druga občinska središča imela v svojem merilu lutkovne odre. Nadaljnja naloga, ki bi si jo morali zadati v tej sezoni občinski sveti, je ureditev določene števila kulturnih domov na svojem področju. Nekateri so v zelo zapuščenem stanju.

Ponekod se izgovarjajo, da nimajo denarja.

— Vrsta stvari je, ki ne terjajo kakih posebnih izdatkov in so le vprašanje razumevanja in dobre volje lokalnih faktorjev, svetov in podjetij, vsaj takega razumevanja, kot so ga nekatera podjetja že pokazala. Na prvem mestu bi bilo treba tu omeniti podjetje Javor na Pivki.

Samo še eno in zadnje vprašanje: za kdaj predvidevate letno skupščino?

— V jeseni, konec septembra ali v začetku oktobra. Zato naj bi že zdaj začeli vsi občinski sveti sestavljati svoje interne in podrobne načrte dela po načelih Okrajnega sveta. Kajti ta jesenska dvodnevna konferenca ne bo samo pregled, obračun in ocena dosedanjega dela in kulturnoprosvetne politike v zadnjih dveh letih, ampak tudi končen program dela za prihodnji dve leti.

Ivala, tovariš predsednik, vsi ljudskoprosvetni delavci bodo gotovo z zanimanjem prebrali te vrstice.

Z. L.

Prizor iz drame VIDA-STASA v izvedbi šmarskih amaterjev

TRGOVSKO PODJETJE Z INDUSTRIJSKIM
BLAGOM NA VELIKO

SLAVICA KOPER

se še nadalje priporoča svojim cenjenim odjemalcem
ter jim čestita k Dnevu vstaje

Trgovsko podjetje
KLAS KOPER

Vse potrošnike
opozarjamo, da dobe
v naših poslovalnicah
najcenejše in vedno sveže
prehransko blago
vseh vrst.

Ob obletnici vstaje
iskreno čestitamo

OBČINSKI LJUDSKI ODBOR
OBČINSKI KOMITE ZKS
OBČINSKI ODBOR SZDL

K O P E R

ČESTITAJO OB DNEVU VSTAJE SLOVENSKEGA
LJUDSTVA VSEM PREBIVALCEM OBČINE KOPER
ter jim želijo nadaljnjih uspehov pri njihovem delu

Delovni kolektiv

R
I
N
A
N
S
K
E
G
A

V
O
D
O
V
O
D
A

KOPER

čestita vsem
delovnim ljudem k
prazniku 22. juliju

Avtoturistično podjetje

„SLAVNIK“ KOPER

s svojim potovalnim uradom v Portorožu organizira
s svojimi modernimi in udobnimi avtobusi izlete in
potovanja po Jugoslaviji in v inozemstvo

DELOVNI KOLEKTIV ČESTITA
VSEM POTNIKOM K PRAZNIKU
VSTAJE SLOVENSKEGA
LJUDSTVA — 22. JULIJU

»SPLOŠNA TRGOVSKA«

IMPORT - EXPORT

K O P E R

čestita vsem svojim poslovnim sodelavcem
k prazniku 22. juliju z željo, da bi imeli še
več gospodarskih uspehov pri svojem delu

Bogato izbiro železnine, gospodinjskih
potrebščin, električnih aparatov in
materiala, pohištva, stekla, barv in lakov,
kozmetičnih in toaletnih potrebščin,
pralnih in čistilnih sredstev, fotografskih
aparatur in potrebščin, ur in izdelkov iz
plemenitih kovin in plastičnih mas
Vam nudi po solidnih cenah

»TEHNOSERVIS« KOPER

v svojih poslovalnicah:

- »ZELEZNINA«, Čevljarska ulica 1
- »DROGERIJA«, Čevljarska ulica 4
- »BAZAR«, Dimnikarska ulica 6
- »DROGERIJA«, Nabrežje JLA
- »POHIŠTVO«, Nazorjeva ulica 1
- »BARVE IN LAKI«, Markonijeva 14

Vsem odjemalcem iskrene čestitke k
22. juliju, prazniku vstaje
slovenskega ljudstva

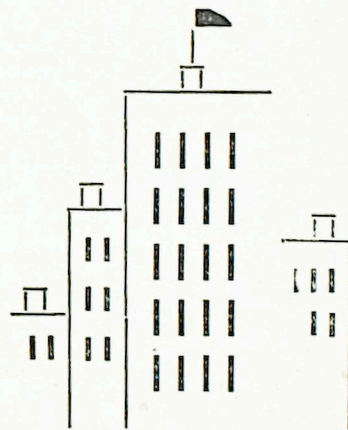
KOMUNALNA BANKA - KOPER

s podružnicami v Ilirski Bistrici, Piranu, Portorožu,
Postojni in Sežani ter ekspoziturami v Izoli
in Pivki čestita svojim poslovnim
prijateljem in vlagateljem k
prazniku 22. juliju!

PODJETJE
ZA PROJEKTIRANJE
VISOKIH IN NIZKIH GRADENJ

PROJEKT KOPER

pošilja k 22. juliju iskrene čestitke vsem poslovnim
sodelavcem in vsemu jugoslovanskemu narodu

Brzjavna naročila:
Central Portorož,
Ribja restavracija,
Slovenski dom,
Riviera,
Jadranka in Planinka.

Hotel »CENTRAL«
PORTOROŽ

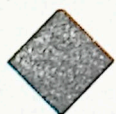
Telefon 61-38, 61-39.

vabi izletnike in turiste v svoje udobne lokale.

Iskrene čestitke in pozdrave k obletnici slovenskega ljudstva
— Dnevu vstaje!

Trgovsko podjetje

S O Č A K O P E R

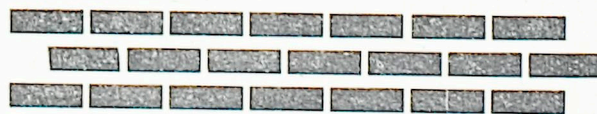

čestita ob prazniku vstaje slovenskega ljudstva vsem
cenjenim odjemalcem ter jim želi, da bi imeli še več uspeha
pri nadaljnjem delu. V svojih poslovalnicah nudi po zelo
nizkih cenah manufakturno blago za ženske in moške obleke,
radijske in televizijske aparate, sesalce za prah, električne
štedilnike, kuhinjsko posodo, raznovrstno orodje za domače
gospodinjstvo in obrtništvo ter konfekcijsko blago za ženske,
moške in otroke.

Delovni kolektiv Gradbenega podjetja

„1. maj“ Koper

čestita k 22. juliju, Dnevu vstaje
slovenskega ljudstva, vsem poslovnim
sodelavcem, investitorjem in vsemu
delovnemu ljudstvu

VELIKA OBLETNICA V JUBILEJNEM LETU ZKJ

Dan vstaje slovenskega ljudstva

Pred osemnajstimi leti je slovenski narod, čeprav na stičišču velikih prirodnih enot in glavnih evropskih narodnih skupin ter na križišču velikih poti, povrhu pa še pregažen in razkosan, začel največji boj v vsej svoji zgodovini.

Zaslugo za ta dalekosežni in odločilni korak ima Partija, ki je smatrala za eno najvažnejših in osnovnih nalog ustvariti vse potrebne pogoje za množično oboroženo vstajo.

Kmalu po razkosanju slovenske zemlje med madžarskimi, italijanskimi in nemškimi okupatorji je Centralni komite KPS oz. njegov politburo, v katerem so bili Edvard Kardelj, Franc Leskošek, Miha Marinko in Tone Tomšič, poslal v vse kraje Slovenije inštruktorje CK z nalogo, da bi na terenu formiraličasne komiteje in pripravili vse potrebno za organizacijo upora in formiranje partizanskih enot. Pred tem je Partija intenzivno delala na uredništvu OF, vseljidskega osvobodilnega gibanja. Po napadu na Sovjetsko zvezo 22. junija sta CK KPS in Izvršni odbor OF povabila v OF vse slovenske politične skupine in organizacije. V najkrajšem času je Partiji uspelo, da so se OF pridružili, razen nekaterih zakrknjenih sovražnikov slovenskega ljudstva, vsi poštenei Slovenci, ki so odkritosrčno slovensko mislili in čutili.

Po 22. juniju je slovensko ljudstvo vsepovsod začelo kazati svoje sovraštvo do okupatorja z agitacijskimi in propagandnimi akcijami. Spomine nanje imamo danes v italijanskih in nemških poročilih, ki beležijo kot n. pr. na Gorenjskem, da so se začele po napadu na SZ povečane organizacijske in propagandne dejavnosti na Jesenicah, Bohinjski Bistrici in drugod.

Zavesten kurz na oboroženo vstajo kot edino mogočo pot osvoboditve slovenskega naroda, je vodstvo slovenskega narodno-osvobodilnega gibanja najavilo po ustanovitvi Glavnega poveljstva slovenskih partizanskih čet 22. junija 1941. Po tem datumu pride do formiranja prvih skupin komunistov in simpatizerjev v gozdovih okoli Celja, Zagorja, Trbovelj, Kamniška, Jesenik, Ljubljane. Med njimi so vodilni borci za delavske pravice, komunisti, zlasti pa španski borci.

Doba po 22. juniju je izpolnjena z uspešnimi agitacijskimi in propagandnimi akcijami. Ena vrhunskih akcij je bila množična demonstracija Ljubljancanov na

železniški postaji v Ljubljani ob priložnosti izseljevanja Gorenjcev v Srbijo prve dni julija. Te in podobne akcije so pokazale, da je položaj zrel za začetek oborožene vstaje. Mnenje pa je potrdila tudi uspešna oborožena akcija patrolje pod vodstvom Rista Mazovca, ki je pri Besnici 16. julija napadla nemško graničarsko patroljo.

Na seji Glavnega poveljstva, ki je bila v Ljubljani sredi julija 1941, je bilo zategadelj sklenjeno, da se 22. julija 1941 začne na vsem teritoriju Slovenije s splošnimi ofenzivnimi, sabotažnimi in diverzantskimi akcijami proti fašističnim okupatorjem. Na isti seji je bil sprejet tudi »partizanski zakon«, ki je postal eden izmed temeljev organizacijske učvrstitve prvih partizanskih enot.

Direktive Glavnega poveljstva so v posameznih pokrajinah sprovala pokrajinska vodstva. Na Gorenjskem Stane Žagar, Lojze Kebe, Tomo Brejc, v Ljubljanski pokrajini je bil odgovoren za organizacijo partizanskih enot namkomandanta Aleš dr. Bebler, na Štajerskem Slavko Slander.

Doba do 22. julija je bila izpolnjena s temeljitimi vojaškimi pripravami. Odločilna za organizacijo vstaje na Gorenjskem sta bila sestanka na Sv. Mohorju 17. julija in konferenca članov okrožnih komitejev 20. julija. Okoli 22. julija je prišlo na Gorenjskem, Štajerskem in v Ljubljanski pokrajini do ustanovitve vrste partizanskih enot, med drugim do ustanovitve Jeseniške, Jelovške in Rašiške čete, do ustanovitve Savinjske čete pod Dobrovljami pri Celju, do ustanovitve I. slovenske partizanske čete v gozdovih Molnika pri Ljubljani (po izjavi Janka Sekirnika, narodnega heroja). Obstoj partizanskih enot na Gorenjskem je preplašil nemške žandarje, ki so v enem svojih poročil 16. VII. 1941 pisali: »... Več sto komunistov z orožjem in radioaparati, ki čakajo navodila iz Moskve. Ljudje so pod vplivom sovražne propagande.« (Iz poročila nemške žandarmerijske postaje v Breznici pri Bledu.) Obstoj navedenih in drugih partizanskih enot, zlasti pa razpoloženje in številne propagandne, sabotažne in tudi oborožene akcije, vse to je bilo razlog Glavnemu poveljstvu, da je odločilo 22. julij kot dan vstaje slovenskega naroda. Odločitev Glavnega poveljstva pa je na drugi strani bila odločilnega pomena, da so se prve izolirane akcije začele pretvarjati v splošno ljudsko vstajo, ki je že konec julija v kamniškem koncu,

prve dni avgusta pa okoli Bleda in Begunj dobila množični izraz.

Zategadelj je 22. julij 1941, ko je Rašiška četa na ukaz Glavnega poveljstva začela z oboroženimi akcijami, velikega pomena za slovenski narod, začetek oborožene vstaje je zahteval izredno junastvo in požrtvovalnost prvih partizanov, ki so bili večinoma člani Partije. Potrdil je marksistično teorijo, da vsaka resnična revolucija narašča izredno naglo, silovito in da pristopajo k aktivnemu, samostojnemu in tvornemu sodelovanju v političnem življenju in oboroženemu boju tudi

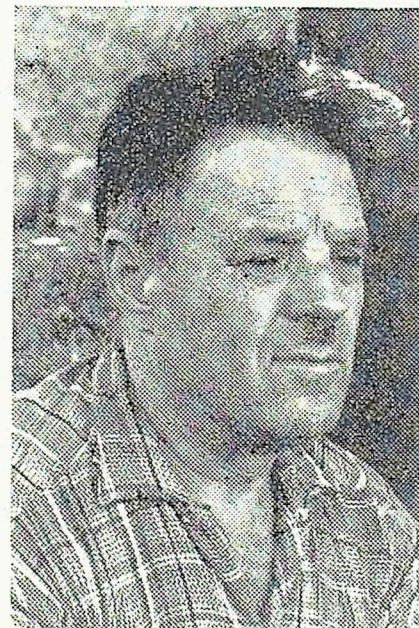
(Nadaljevanje na 10. strani)

OB DNEVU VSTAJE SLOVENSKEGA LJUDSTVA V 40. LETU OBSTOJA ZKJ

Sovražnik je pokleknil

Razorožitev karabinerjev v Pliskovici na Krasu je bila ena izmed največjih in najbolj uspešnih oboroženih akcij na južnem Primorskem

Dne 19. oktobra 1943 so Nemci zbrali v Gorici bataljon italijanskih karabinerjev in jih poslali na Kras proti partizanom. Iz Gorice do Komna so prišli v eni koloni na avtomobilih, potem pa je odšla polovica bataljona po cesti preko Velikega dola, druga

Josip Bolje-Jamnik iz Hruševice pri Stanjelu na Krasu, ki je opisano akcijo na karabinerje v Pliskovici sam doživljal

polovica pa po glavni cesti proti Pliskovici, kjer so imeli vsi skupaj zborna mesto.

XIX. SNOB »Srečka Kosovela« je bila o prihodu karabinerjev obveščena in jih je čakala na položajih v bližini Pliskovice: prvi bataljon pri Velikem dolu, tretji pa v Kosoveljskih borovcih. Ker so karabinerji šli po cesti mirno, ni prišlo do spopada med njimi in partizani. Kakor smo pozneje zvedeli, sta se tako sporazumela major karabinerjev in komandant naše brigade Iztok, ko sta se sestala v Velikem dolu in se dogovorila, da ne bomo napadali drug drugega.

Komisar tretjega bataljona Jaša je bil zelo nestrpen, ko je videl, da se karabinerji sprehajajo v Pliskovici. Prišel je do mene in zahteval, da skličem partijski sestanek (bil sem sekretar Partije v III. bataljonu Kosovelove brigade), na katerem bi sprejeli sklep za napad na karabinerje v Pliskovici. Poklical sem najbližje komuniste s položajev in sklenili smo, da obkolimo karabinerje v Pliskovici in jih pozovemo k predaji. Slo nam je predvsem za orožje, ker ga nismo imeli dovolj. Ko je komisar slišal ta sklep, je takoj odhitel proti Pliskovici, ne oziraje se, če gre kdo za njim. Jaz pa sem poslal enega borca komunistu do Stjenke, drugega pa do Iztoka, da jih obvestita o

našem sklepu in da takoj odideta s svojimi borci proti Pliskovici. Stjenka in Iztok nista tega sklepa vzela resno in sta še nadalje ostala na položajih. Seveda je bil naš sklep za Iztoka v protislovju z njegovim dogovorom s karabinerji. Ko sem dajal navodila omenjenima komunistoma, je bil komisar Jaša že kakih sto metrov od položaja proti Pliskovici. Imel sem na razpolago še tri komuniste, da so se pomešali med borce in skupaj sledili komisarju Jaši. Ko smo prišli pod Pliskovico, se nam je približal na motornem kolesu karabiner. Jaša ga je takoj napadel z brzostrelko. Počasi in previdno smo nadaljevali pot proti Pliskovici, karabinerji so nas mirno pričakovali. Ko smo ugotovili, da le-ti nimajo slabih namenov, smo se jim približali in se začeli razgovarjati. Trinajst partizanov nad 372 karabinerji! Komisar Jaša je bil nekoliko presenečen, ko je videl, da nas je samo trinajst partizanov, vendar pa je pogumno rekel: »Ti Jamnik, ki znaš italijanski, drži karabinerjem politično uro, jaz pa postavim straže, da nas Nemci ne bi iznenadili.« Nato je Jaša z desetimi partizani zastražil vse poti proti Pliskovici. Pri karabinerjih sem ostal jaz in še dva partizana. Majorja karabinerjev sem prosil, naj skliče vse karabinerje, ker bi jim rad povedal o politiki današnje Italije in o partijski politiki. Major je zabrizgal na piščalko in ko so bili karabinerji skupaj, je dal besedo meni. Karabinerjem sem povedal, kakšna je njihova dolžnost v današnji borbi. Vsi poštenei Italijani se danes borijo proti nemškemu okupatorju za svobodno in neodvisno Italijo. Kaj vas je vendar zmešalo, da ste pristopili na stran Nemcev kot njihovi hlapci? Kje in proti komu se danes borijo vaši bratje in sestre ter ostali karabinerji? Svetujem vam, da oddaste orožje nam, partizanom, in greste vsak na svoj dom ter se pridružite vašim bratom v borbi proti Nemcem... Takoj se je oglasil major karabinerjev, rekoč: »Kaj, mi bomo razoroženi? Rajši odpremo ogenj!« Jaz sem majorja prijel za roko in rekel: »Gospod major, se bomo še dogovorili!« Prijel sem ga za roko in ga odpeljal v župnikovo pisarno rekoč: »Izvolite, gospod major!« Nato sem zaprl vrata in postavil partizana pred nje ter rekel: »Če bo hotel oditi, ga ustrelite!« In tako je bil gospod major zaprt v župnikovi pisarni v Pliskovici.

Iz župnišča sem se vračal h karabinerjem. Gredečo po poti za župniščem sem stopil na zid in zaklical: »Stjenka naprej! Prvi bataljon od Velikega dola naprej! Drugi bataljon od Skopec naprej! Tretji bataljon od Kosovelja naprej!« Šele takrat sta Stjenka in Iztok slišala moj glas in s svojimi borci v strelcih po-

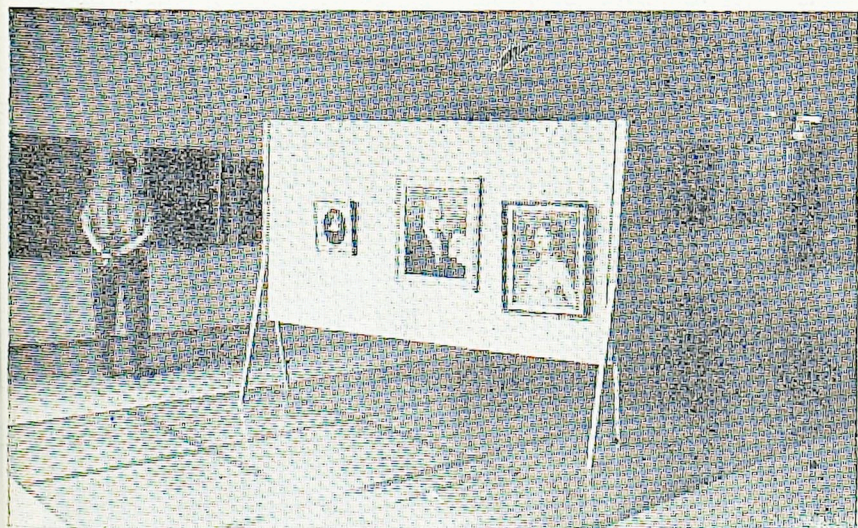
časi prišla v Pliskovico. Ko so videli, da prihajajo partizani od vseh strani, so se bali, da niso to Nemci. Jaz pa sem jim zagotovil, da so to partizani. Nato so karabinerji vprašali, koliko nas je, odgovoril sem jim, da nas je za tri bataljone, okrog tri tisoč. V resnici pa nas je bilo le okrog 160. Ko je prišel tudi Iztok, je bil precej razburjen, češ kdo je tukaj komandant. Takrat je povedal, namreč šele, kaj se je dogovoril z majorjem. Nastala je dokaj mučna situacija, zato sem mu rekel: »Pojdi k majorju, ki je zaprt, in mu povej, da si ti komandant enega bataljona, da pa so tukaj trije bataljoni in da se ostala dva komandanta s tvojim dogovorom ne strinjata, temveč zahtevata, da oddajo karabinerji orožje.« Iztok je majorju tako povedal, vendar le-ta ni hotel slišati o razorožitvi. Kaj storiti? Nato je Stjenka vprašal kapetana, če bo pristal na razorožitev. Kapetan se je izgovarjal, da ni on komandant. Iztok, že zopet nervozen, je temu kapetanu nastavil brzostrelko. Kapetan se je prestrašil in rekel: »Parleremo, parleremo!« Iztok je začel šteti, a kaj hitro je kapetan izročil Stjenki svojo brzostrelko. Za njim so izročili orožje še drugi karabinerski oficirji, za njimi pa tudi ostali karabinerji, razen nekaterih, ki so skočili v zaklon, pripravljeni na borbo. Ko je Stjenka to opazil, je poslal 20 borcev karabinerjem za hrbet tako, da so takoj odložili orožje.

V tej akciji smo zaplenili karabinerjem devet kamionov, en policijski avtobus za 12 oseb, osebni avtomobil in motorno kolo, šest težkih mitraljezov »Breda«, 12 nemških šarcev, 12 lahkih mitraljezov, 25 brzostrelk, okrog 70 pištol in opasačev, 300 italijanskih pušk, mnogo streliva ter odeje in šotorska krila. Nato smo postavili vse karabinerje v vrsto, jim dali navodila, kako in kod naj grede proti domu, da se tam pridružijo italijanskim partizanom. Nazadnje smo jih še vprašali, če je med njimi kak zagrižen fašist. Takoj so jih pokazali šest. Tri od teh so sami obsodili, tri pa oprostili.

Večina karabinerjev je odšla po skrivnih poteh proti domu v civilnih oblekah, katere so imeli sami, ali pa so jih dobili pri naših ljudeh. Le nekateri so se javili fašistom v Komnu in Nemcem v Gorici. Po končani akciji smo izpustili tudi majorja. Bil je obupan, ker je videl, da so vsi njegovi karabinerji razoroženi proti njegovi volji. Pred župniščem v Pliskovici smo dali še njemu politično injekcijo in mu celo pustili piščalko in opasač.

Ta akcija je bila sicer zelo drzna, vendar uspešna iz vojaškega in političnega vidika.

Bolje Josip-Jamnik

Obiskovalci okrajnega muzeja v Kopru se gotovo še spominjajo, da so še do nedavnega bili v atriju visoki leseni tramovi, ki so podpirali strop. Zdaj teh šestnajstih podpornikov ni več in atrij se pokaže obiskovalcu v vsej svoji obsežnosti. Načrt muzeja, da skupaj z Zavodom za varstvo kulturnih spomenikov LRS iz Ljubljane preuredi muzejsko stavbo, se je namreč začel uresničevati komaj letos aprila. Po načrtih inž. Dušana Raiča in inž. Romana Čelika so namreč 9. aprila začeli popravljati tla »slavnostne dvorane« oziroma strop v atriju. 2. julija, ko so v atriju odprli razstavo slik tržaškega slikarja Cesarja, pa so bili uradno tudi odprti prenovljeni prostori v atriju oziroma »slavnostni dvorani«. Tudi v prihodnje bodo v atriju slikarske razstave, v »slavnostni dvorani« pa stalna galerijska zbirka

Za socialistični razvoj našega šolstva

(Nadaljevanje s 5. strani)

Razni tečajji in seminarji naj bi strokovno in ideološko usposabljali naš učno-vzgojni kader. In še posebna skrb: redno izvajanje perspektivnega plana šolstva.

V razpravi so načenjali odbor-niki šolske probleme s svojega področja, ki pa so bili v okviru glavnih nakazanih potreb in pe-rečih problemov. V glavnem so se sukali okrog pomanjkanja šol-skega prostora in znižanih pro-računskih sredstev.

V razpravo sta posegla tudi predsednik OLO Albin Duje in podpredsednik inž. Peter Aljan-čič. V našem šolstvu mora priti do kvalitativnih sprememb, sta poudarila, vendar pa šole niso več stvar državne uprave, ampak vse naše družbe. Nova vsebina mora biti v skladu s socialistič-nim razvojem in z razvojem na vseh drugih področjih. Naše go-spodarske organizacije težko ra-zumejo ta vprašanja in ne pomi-slijo, da jim bo prav šola dala tisti kader, ki bo tudi proizvod-njo postavil na višjo raven. Naše šolstvo terja, je dejal tovariš Aljančič, več sredstev, kot jih je predvideval perspektivni plan, ker se število učencev veča ne-sorazmerno s šolskim prostorom. Na drugi strani pa so priprave

elaboratov in dokumentacije za gradnje dolgotrajni proces. Tega se vsi niso zavedali in zato bo

NOVE knjige

Hans Kades
LAZNI ZDRAVNIK

K znanim romanom iz zdravniškega življenja (Hamsun, T. Mann, Cronin) in bolniškega okolja se je pridružil še nemški pi-satelj Hans Kades s svojim LAZNIM ZDRAVNIKOM. Čas dogajanja je sedanji, kraj — Gornja Bavarska, glavna oseba pa študent medicine, ki med vojno uspešno deluje na bojiščih kot kirurg, po vojni pa zaradi gmot-nih razmer ne more končati stu-dija. Hudo se pregreže s tem, da se brez formalne strokovne uspo-sobljenosti dokoplje do visokega zdravniškega položaja. Nekaj časa ga spremljajo poklicni uspehi, končno pa se vse zavozla, kajti odkrijejo, da mož ni končal visok-košolskega študija. Kljub svojim izrednim človeškim in strokov-nim kvaliteta pride Garbrandt pred sodišče, medtem pa še z uspehom opravi na univerzi vse izpite.

Ta snov je nudila avtorju šte-vilne možnosti in zdi se, da jih je kar dobro izkoristil. Ustvaril je zanimivo, socialno-kritično delo, po katerem so posneli tudi film z naslovom »Velika skušnjava«. Tako film kot knjiga sta žela veliko uspehov.

Knjigo je v slovenščini izdala mariborska Založba Obzorja v prevodu Janeza Gradišnika in v opremi Janeza Vidica.

nemogoče izpolniti plan do konca leta 1961. Ze zdaj pa bi morali začeti s pripravami za gradnjo po tem roku, tako da bo to mogoče vnesti v prihodnji perspektivni plan.

V gospodarstvu smo doživeli silovit vzpon, je rekel v nadalje-vanju in v zaključku razprave to-variš predsednik Duje, ne pa tudi v šolstvu. Res je, da bo dvig go-spodarstva in življenjske ravni omogočil tudi hitrejši razvoj šol-stva, na drugi strani pa imamo prav v gospodarskih organizaci-jah in v kmetijstvu težave zaradi pomanjkanja kadra. Skratka, te probleme bo treba vskladiti in reševati vzporedno. V komuni bodo morali razumeti, da so to problemi, ki se stapljajo. Zato gre tu še za vzgojo in miselnost ljudi, ki o šolstvu odločajo in ki mu lahko pripomorejo pri hitrej-šem razvoju. Novi zakon o osnov-nih šolah bo treba temeljito pro-učiti in začeti z reformo tam, kjer so pogoji za to dozoreli, sicer je bolje počakati.

KAJ MORA VEDETI SODOBNA GOSPODINJA

Materiali za tehnično opremo kuhinje in njihov vpliv na kvaliteto hrane

(Nadaljevanje in konec)

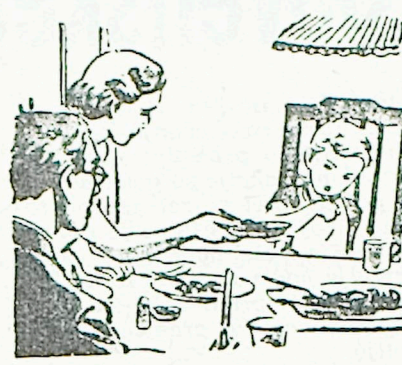
Navadna emaljirana železna posoda se v velikih kuhinjah ne uporablja dosti; mogoče le bolj kot pomožna posoda. Okruški emalja so zelo nevarni za čre-vesje.

Domača »eterna« posoda je od-porna, ker je iz 2—3 mm debele, dvakrat dekapirane železne pločevine in prevlečena s posebnim nikljevim emajlom, ki se ne kruši. Slaba stran: posoda je zelo težka.

Bela pločevina dobro služi kon-servni industriji za izdelavo doz, za kuhinjsko posodo pa ni pripo-ročljiva. Bela pločevina je namreč železna pločevina, ki je z obeh strani pokositrena. Pri stalnem čiščenju bi se plast ko-sitra izgubljala in na dan bi pri-kukalo železo z vsemi svojimi slabimi vplivi na živila.

Aluminij in njegove zlitine so v primerjavi z nerjavečim je-klom cenejše. Za kuhanje in em-baliranje živil mora biti alumi-nij dovolj čist, t. j. nad 99,5%. Kotle izdelujejo iz aluminija s čistočo 99,7%. Aluminij je od-poren proti šibkim kislinam, dok-ler ga štiti plast oksida. Alka-lije odstranijo in razkrojijo to plast ter začno hitro korodirati kovino. Dobro uporaben je alu-minij za mleko in mlečne pro-

ne tako... ampak tako

Mati: Pri priči, da si mi vse po-jedel! Nikoli ne boš velik in mo-čan fant, ko ne ješ.

Oče: Nikar tako ne trmoglavi! Nabil te bom, če boš pustil le košček na krožniku!

Okrog tretjega leta nastane pri otrocih doba, ko bolj počasi rastejo in manj jedo. Zato jih ne silite preveč, ker je to normalni pojav, še manj pa se z njimi pri mizi kregajte, ker jim bo tako ravnanje vzelo še tisto malo apetita. Nikar jim tudi ne nalagajte preveč na krožnik, ker tudi to že samo po sebi zmanjšuje otroku tek. In končno ne delajte si velikih skrbi, če otrok ne poje toliko, kolikor vi mislite, da bi moral. Otrok najbolj sam čuti, kdaj je sit

Sin: Mama, ne morem pojesti. Zares ne morem!

Mati: Prav, če res ne moreš. Toda ostanek boš dobil za večerjo.

JUNIJSKA ŠTEVILKA REVJE »OTROK IN DRUŽINA«

To je zdaj zadnja številka te vzgoj-ne revije v tem šolskem letu. Zato je tudi vsebina takšna, da je v po-moč starešem zdaj ob zaključku šol-skega leta in prinaša obenem nekaj vzgojnih napotkov za poletniške me-sece.

Gotovo bo zbudila revija zanimanje pri bralcih, če naštejemo nekaj prak-tičnih vprašanj iz te številke. Na pri-mer:

Od katerega leta naprej lahko osta-neta fant in dekle z doma v poznih urah, recimo do 9. in 10. ure? Otroci se nam smejejo, če jim branimo, češ da so v dobri družbi in da ne počno nič slabega in da smo starokopitni. Svetujte nam!

Ali pa: Zakaj se otrok boji bolniš-nice?

Ali je za otroka dobro, če pozna določene črke, številke itd., preden začne hoditi v šolo? Menimo, da to ni dobro. Nekateri prosvetni delavci pravijo, da je to delno dobro, drugi temu nasprotujejo. Kaj je torej prav?

Prosim vas za odkritosrčen nasvet: Imam dečka, ki hodí letos v prvi razred. V razredu ne uspeva. Učite-ljica mi svetuje, naj ga pošljem v po-možno šolo. Mene se otrok ne zdi sla-bo razvit. Lahko ga pošljem tudi v trgovino po kakšno reč.

Ali škodujejo otroku tudi naj-manjše količine alkohola?

Imam otroka v starosti pol in pol-drugo leto. Moja mati pravi, da je treba mlajšemu dajati do enega leta v glavnem zdrobove jedi, jaz pa sli-šim od drugih ljudi, da ni tako. Ali mi lahko poveste kaj o pravilni pre-hranji otroka do dveh let?

Ker na vsa ta vprašanja revija iz-črpno odgovarja, poleg tega pa so še zanimivi članki, kakor: »Otrok pred-šolske dobe z okvarami vida«, »Glas-ba — pomembno vzgojno sredstvo«, »Tudi otroci naj delajo«, »Ustanav-ljajmo vrtee tudi na vasi« itd. in še nekaj o otroških oblekah in naši kon-tekstiji.

Podoba ščitnega ovitka knjige **MOJA ŽENA KITAJKA**, ki je te dni izšla pri založbi Lipa v Kopru. Odlomke ste brali v prej-šnji številki.

Ohlapna in malo daljša bluza je najprimernejše dopolnilo k hla-čam. Bluza je narejena iz rut.

Ze je bilo polnoč in potem ena po polnoči, a njega še vedno ni bilo. Slonela je ob oknu in gledala v luno, zvezde. Nekje v bližini je skovikala sova.

Neumnost! V tistem hipu jo je po-padla divja želja, da bi planila iz sebe, da bi stekla za nočno ptico, da bi se pognala... sama ni vedela kam, kamorkoli, samo proč od vsega.

Drevo pod njenim oknom se je zganilo. Majhna siva mačka je smuknila po deblu, se skrila v gostih zelenih krošnjah. Zanj je planil velik črn maček. Drevje je zašumelo, pre-sunljivo mijavkanje se je pridružilo skovikanju sove.

Sama sebi se je zdela neumna in otročja, a ni si mogla kaj, z divjo hito je pograbila poleno in ga z gnu-som zagnala v lahno zibajoče veje. Potem je pokrila obraz z dlanmi, za-štitla je, Na drevesu pa je še vedno mijavkala mačka.

Počasi se je vzravnila. Roke so se ji tresle in kri ji je silila v senca. Kako srečna sta bila, se je spomnila. Misli sta, da njune sreče nikdar ne more biti konec. A kakor se razbije lepa kristalna vaza, tako se je razbi-la njuna sreča. Spoznal je drugo. Pred dobrim letom je predlagal lo-čitev zakona. Takrat ji je govoril o Ivanka in Marjanu, ki sta se razšla brez hrupa in senzacijske govornice o Zinki, ki se je upirala in osmešila. Potem se je zmedel in kot v opravi-čilo je dodal:

»Sicer pa, ostala bova lahko prijatelja. Seveda če boš hotela. In tudi za otroka bom skrbel, se razume, tudi za njega...«

Gledala je vanj začudena, presene-čena, potem ga je udarila v lice. »Podlež! Lopov!« je kričnila.

Krčevito se je oprljela naslonjala stola.

»Ne! Ne bom pristala na ločitev!«

Marta Grom:

ON A

je v hiti zaklicala. »Ne! Ne bom... ne bom...«

Ostal je pri njej, a spremenil se je v tučja, najemnika in ona v dekló, čisto navadno dekló, ki je prala, ši-vala, ribala...

Prsti so ji živčno rilj po laseh. Od-trgala se je od okna in obstala sredi kuhinje. Kakor blazna je strmela ne-kam v prazno. Potem je planila proti durim...

Tedaj je v sobi iznenada zajokal otrok. Zakričal je. Roka, ki je držala za kljuko, se je povesila. S počasnimi koraki je drsela v sobo in prižgala luč.

Mali N'ko je sedel na postelji, gledal je preplašeno in ves se je tresel. »Zakaj ne spiš?« je vprašala. »Noč je...«

Pokorno je zaprl oči, a ko je ho-tela ugasniti luč, je znova zajokal. »Mama... Ostaní pri meni... Strah me je...«

»Strah?« Zasmejala se je. Ni vedela zakaj. Sele otrokov pogled jo je strez-nil. Osramočena je povesila glavo. »Čemu bi mislil na strah, ki ga ni?« je tiho pristavila. »Lezi in zaspil!«

Pokrila ga je do vratu, a otrokova roka se je izmuznila izpod odeje in ujela je njeno dlan.

»Mama...«

Prisluhnla je. Se nikdar ni slišala takega glasu. Bil je poln neke tuje, neznané groze.

»Mama, povej mi, ali res nimaš ate-ka rada...«

V sobi je postalo tiho, zelo tiho...

»Mama, in zakaj je atek vedno hud...«

»Saj ni... saj ni hud... Le tako glasno govori...«

»Mama, kje pa je atek nocoj? In kje je bil včeraj in še prej? Zakaj je njegova postelja vedno prazna?«

»Prišel bo... seveda bo prišel... a sedaj leži in zaspil...«

»Mama, zakaj atek nikdar ne pri-nese bonbončkov? Sosedov ata...«

»Prinesel bo... Seveda bo prinesel, samo če boš zaspal...«

»Mama... skloni se k meni... Ne-kaj grgeda te bom vprašal... Čisto na uho bom zašepetal...«

»Jutri... jutri...«

»Ne... danes... Danes, drugače ne bom zaspal in tudi...«

Sklonila se je in ujela otrokov šepet: »Mama, ali bo atek res kupil drugo mamo...«

In spet je bilo tiho. Se mačka je utihnula in sova...

je... črna noč... Jutri bova govori-la... jutri...«

»Mama, ti boš vedno ostala pri me-ni, kajne...«

»Vedno, otrok moj... vedno...«

»In sedaj mi zapoj pesmico in potem bom zaspal... zares bom zaspal... Ne bom mislil na grde sanje in tudi na Pepčka, ki laže, bom pozabil...«

Tiho, otono je zapel njen glas: »Aj tutaj zapri oči, sanjček spanje nosi...«

Ni mogla več. Stisnila je ustnici in vzdrhtela. Otrok pa je začuden str-mel v njen obraz...

»Mama, zakaj ne poješ več... in zakaj se ti glas tako trese...«

»To je zaradi noči... zaradi črne noči, otrok moj... In sedaj leži in zaspil...«

»Bom, mama... bom... in potem bo prišel atek... Kajne, da bo prišel...«

Prišel... ne vem... seveda... se-veda bo prišel... In sedaj spi... samo spi...«

Hodla je po sobi, zibala otroka in pela. Droben obrazek se je stiskal v njenem naročju. Se je bil zaripel od joka in na črnih trepalkah se je še držala drobna solza...

Ko se je vrnil, je našel na njeni pos-telji dva srečna speča obraza, a na svoji blazini listek, na katerem je pisalo: »Pristanem na ločitev zakona. Prost si! Svoboden! Oprostí za vse žaljivke, ki sem ti jih izrekla. Upam, da nama bo oprstil tudi otrok, kateremu sva brez misli ubijala mlado nedolžno srce. Najini spori bi skoraj ubili v njem vero ne samo do naju, ampak do človeka sploh...«

Bel list je padel na blazino. Budilo se je jutro. Nekje na vzhodu se je dvigala zarja...

Preprosta poletna obleka

Tudi Kras ima svoja vprašanja

Na Komenskem Krasu imajo vrsto vprašanj, ki se neresena vlečejo že skozi vrsto let, ali pa so se pojavila šele s priključitvijo k sežanski občini in koprskemu okraju. Največ se jih nanaša na turizem in gostinstvo, zato je sklicalo komensko turistično društvo nedavno posebno posvetovanje, na katerem naj bi se skušale najti vsaj do neke mere zadovoljive rešitve. Nanj je povabilo tudi zastopnike okrajne turistične zveze, okrajne gostinske zbornice, sežanske občine in krajevnega ljudskega odbora.

Najprej je prišlo na vrsto vprašanje nadaljnega obstoja obeh menjalnic, komenske in gabroviške. V nevarnost ju je spravil zmanjšani dotok prehodnikov v malem obmejnem prometu. Po vsestranski proučitvi so se navzoči zedinili v prepričanju, da je treba menjalnici ohraniti. Najti je treba le nove poslovne prijeme. V zvezi s tem pa bo treba obnoviti tudi posredovanje, da dobijo komensko turistično društvo zopet posredovalnico za propustnice, katero je izgubilo s priključitvijo h koprskemu okraju.

Najdaljšo razpravo je nato sprožilo vprašanje, kako urediti novo, domačinom in gostom od onstran meje ustrezajoče gostišče. Sedanje malo podjetje gostinskim potrebam ni kos. Turistično društvo je sicer že izdelalo načrte za ureditev restavracije v Zadružnem domu, vendar jih je zametilo preobširno. Treba bo zato izdelati nove in dobiti investitorja. Sežanska občina se je obvezala, da bo priskrbelo večji del investicijskih sredstev, in če bo šlo po sreči, bo dobil Komen vsaj prihodnje leto ustrezajoče gostišče.

Pereče je vprašanje avtobusne povezave zahodnih delov Krasa s Trstom. Prizadevanje za uvedbo direktne stalne avtobusne zveze med Gorico in Trstom čez Kras je propadlo, zato bi bilo priporočljivo, da bi Avtopromet Gorica uvedel vsaj dvakrat na teden zvezo od Komna do bloka, od tam dalje pa bi potnike prevzel avtobus tržaškega podjetja Autovio Carsiche, ki je s tem že sporazumno. Zadnje vprašanje, o katerem so na

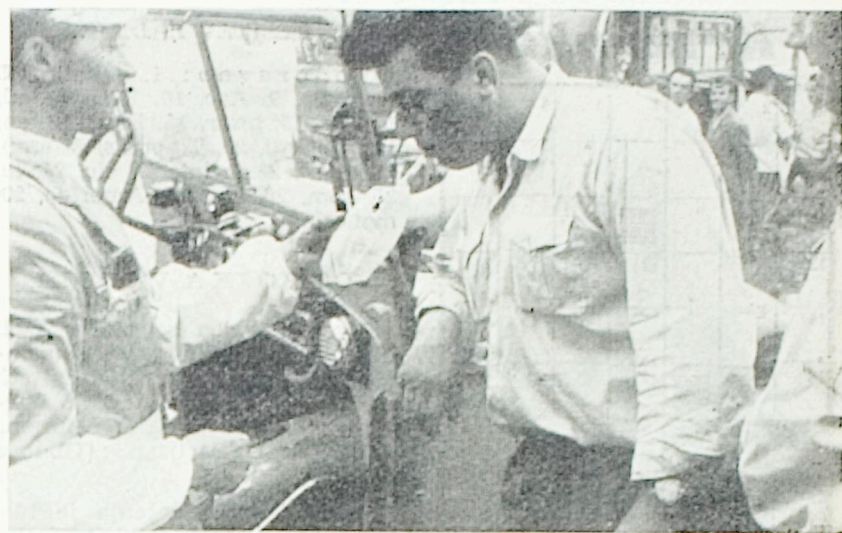
posvetovanju govorili, se je pa nanašalo na olepšavo Komna in okoliških naselij. Treba bo postopoma odstraniti ruševine, kolikor jih je še ostalo

Se zadnji posvet in napotila za akcijo pred začetkom preizkušanja treznosti voznikov motornih vozil

iz za zadnje vojne. Turistično društvo bo poskrbelo za nekaj nasadov in drugih ureditev in je dobilo zagotovilo sežanske občine, da bo tudi ona delo podprla.

Nimajo pa v Komnu samo gostinskih in turističnih vprašanj. V teku je akcija za povečanje podjetja Alum in in ureditev še drugih podjetij, ki naj zagotove Kraševcem doma primeren zaslužek. Pri kmetijski zadrugi, ki je dobila nedavno novega aglignega upravnika, kmetijskega strokovnjaka, bi nujno potrebovali še drugega kmetijskega tehnika in nekoga, ki bi skrbel za odkupe in odprodajo pridelkov. Prav tako bo treba napolniti zadrugi hlev s kvalitetnim govedom domače sive pasme. Zivinoreja je poleg vinogradništva in v največjem času še sejanje italijanske pšenice glavni del kraškega kmetijstva. Sicer pa je kooperacija zadruga s kmeti dobro uspela in obilno deževje je zagotovilo tudi rekordno letino vseh pridelkov, zlasti še pšenice.

Med številnimi vozniki, ki so jih ta dan ustavili na cesti prometni miličniki in preizkusili njihovo treznost, je bil tudi šofer Slavnikovega avtobusa Avrelj (na sliki). Vsa čast, saj je bil med tistimi, ki jim Alkotest ni mogel dokazati niti kapljice alkohola v sapi

PREBERITE OB DNEVU ŠOFERJEV TUDI TO!

Zakaj nevarna igra z življenjem

Kot kraška burja pozimi drvi v teh poletnih dneh po naših cestah motorna vozila. In kakor burja, tudi vozila lahko nepričakovano pretrgajo niti življenja enemu izmed nas. Zakaj?

Ceste so lepe, marsikatero zamika opojnost hitre vožnje, vsakdo si želi, da bi čimprej prišel na cilj. Hitrost, hitrost — in posledice?

Statistika pravi, da je bilo v letošnjem prvem polletju v našem okraju 282 prometnih nezgod (lani v istem časovnem obdobju 188), letos 13 mrtvih — lani 8, letos 235 poškodovanih — lani 147. Letos je do 1. julija bilo v našem okraju za 29,5 milijona dinarjev škode zaradi prometnih nesreč, lani pa v prvem polletju za 15,5 milijona dinarjev.

Res je: promet stalno narašča (saj to je v smislu gospodarskega razvoja in krepitve življenjske ravni) in na naših cestah je vedno več motornih vozil. Res pa je tudi, da je v množici koristnikov cestnega prometa vrsta takšnih, ki zaradi neprevidne vožnje, prevelike hitrosti in, kar je najbolj obsojana vrednota, zaradi vinenosti, ogrožajo svoje življenje, pa tudi življenje sopotnikov in drugih državljanov.

Katera mati z dojenčkom v naročju ali oče kopicca otrok... (to je samo za primer), bo sedel v avtobus, ki ga

vozi vinjen šofer? Kateri potnik bo ostal hladnokrvnen, ko bo videl, da je avtobus s polno hitrostjo zdrvel skozi nepregleden ovinek? Je morda med nami kdo, ki bi zagovarjal prekomerne postanke na postajališčih, na primer v Postojni in Divači, nato pa bi avtobus zdrvel po lepi cesti z 90 km na uro? Če mu počni na ovinku pnevmatika, mu prde naproti nič manjši »divjak« tudi s 50 potniki! — Trčenje je neizogibno — posledice nepopravljive!

Vse te stvari srečujemo vsak dan na naših cestah. Vendar smo pa še vseeno premalo budni — šoferji in potniki — da bi kakorkoli vplival na možnost zmanjšanja števila prometnih nesreč.

V začetku tega meseca so uslužbenec TNZ pri OLO Koper neprilakovno s sistematično nekaj dni nadzirali vožnjo voznikov avtobusov in tovornih avtomobilov. Njihova osnovna ugotovitev je, da se večina izmed njih dobro zaveda odgovornosti opravljanja svojega poklica, med njimi pa je tudi nekaj takšnih, ki naj se še v zadnjem trenutku odločijo: ali kupčica ali poklice.

Če upoštevamo samo ta droben podatek: skozi Skočjan pri Kopru je lani peljalo v 24 urah 3329, letos pa 4849 motornih vozil, potem lahko zaključimo, kako velika je odgovornost

voznika, ki vozi desetino ljudi in bogato vrednost blaga družbene lastnine.

Torej kaj je pokazala ta anketa v tednu pred Dnevom šoferjev?

Bilo je 3. julija v popoldanskih urah. Cesta: Portorož—Postojna. Vozniki avtobusov z več kot 40 potniki so v glavnem dosledno vozili pravilno, ne da bi pri tem na kakršenkoli način ogrozili življenja drugih. Tako so na primer avtobusni šoferji podjetja Slavnik Franc Kocen, Miro Zobil, Bogomir Zdešar, Zvezdan Spanjol, Stane Stegel, Stanko Juren, Šoferji podjetij iz Gorice, Kranja, Celja, Maribora, Ljubljane, Reke in Umaga Jernej Dežela, Alojz Muršič, Franc Oblak, Boris Kovač, Miha Celer, Josip Bošan, Jože Poberaj, Ciril Slosar, Karlo Spocal, Franc Gubanec in Ivan Ružič pri kontroli glede uživanja alkoholnih pijač vprčili vseh potnikov dokazali, kako temeljito se zavedajo izvrševanja svojega teškega poklica. Nihče izmed njih ni med vožnjo užil alkoholne pijače in hitrost vozila je v skladu z njegovo zmogljivostjo in cestno-prometnimi predpisi.

Zaj pa so organi prometnega voda morali prepovedati nadaljnjo vožnjo tistim šoferjem, ki so pripeljali polne avtobuse potnikov kljub temu, da so pred ali med vožnjo uživali alkohol v toliki meri, da so bili spoznani za vinenje. To so bili tisti petek popoldne voznika Avtoprometa Gorica Franc Perdec in Jakob Likon, voznik tovrnega avtomobila Mlekoprometa iz Sežane (3) Jože Kačič, voznik tovrnega avtomobila podjetja Avtopromet Postojna Rafael Logar in voznik vprege Karlo Tornič iz Hruševja. Razen tega pa so uslužbenec Prometnega voda LM iz Kopra ugotovili tudi, da je na naših cestah še mnogo avtobusov, katerih šoferji ne upoštevajo najosnovnejših cestno-prometnih predpisov in vozijo z več kot 70 km na uro, režejo ovinke, se ustavljajo na odprtih cestah in skozi naselja drvi s hitrostjo, ki bi bila primerna za dirkališča.

Vsi ti primeri so bili zabeleženi v enem samem dnevu. In če se ob njih zamislimo, pridemo do naslednje ugotovitve: Izmed tisočev koristnikov naših cest je še mnogo takih, ki se ne zavedajo, da je na svetu razen njih še kdo drugi; ne zavedajo se kako lahko marsikdaj zaradi nepremišljenosti zakrivijo težko nesrečo in niti najmanj ne pomislijo na možnosti, da jim bo po večkratnih opominih in kaznih prepovedano opravljati poklic. Je pa tudi pravica državljanov, da opozarjajo voznike na njihove dolžnosti in naj tudi z vso odločnostjo vplivajo na izboljšanje cestno-prometne discipline. Promet naglo narašča, pri nas nimamo velikih avtomobilskih cest, ki bi vezale eno vas z drugo, še vedno moramo voziti, razen na dveh ali treh cestah, z največjo dovoljeno hitrostjo do 70 oziroma do 80 km na uro. — Naglica, lovljenje zamujenih minut, alkohol, nespoštovanje predpisov — vse to ostvarja največ možnosti za vrsto prometnih nezgod in nepregledno vrsto vprašanj: zakaj je bilo to potrebno? Zakaj nevarna igra z življenjem?

Oslovske dirke v Portorožu

V soboto so bile v Portorožu prve dirke osličkov v letošnji turistični sezoni. Ta za Portorož že tradicionalna prireditev je bila tokrat na športnem stadionu v Luciji.

Vsi tekmovalci — 14 z vprežnimi vozički in 7 jahačev — so se zbrali v Portorožu ter nato krenili na start. Domačini in gosti so z velikim zanimanjem opazovali lepo okrašene vozove. In kdorkoli je imel fotografski aparat, je pridno slikal, celo snemalne kamere so brnele.

Na športnem igrišču v Luciji se je zbralo skoraj tisoč gledalcev, med njimi je bilo največ otrok, ki so pozorno spremljali potek tekmovalca. V predtekilih so startali po trije in trije vprežni vozički, v finalnem teku pa je startalo pet vozačev, ki so v predtekmovaljih dosegli najboljšo časo. Prvo nagrado si je priporil Ivan Korenjak iz Portoroža. Nato so startali še jahači. Najboljši je bil Izidor Benko. Vsi tekmovalci so morali prevoziti oziroma prejahati tri kroge.

Poleg dirk so prireditelji ocenjevali tudi najlepše okrašene vozičke in vprege. Prvo nagrado je dobil Giorgio Križman, drugo Jože Sabadin.

Zmagovalec letošnje »Oslovske dirke« v Portorožu, ki je postala vsakoletna tradicionalna turistična prireditev

Organizacija prireditve je bila dobra, vendar pa bodo morali organizatorji pri prihodnjih tekmovaljih nekatere stvari še izboljšati.

I. P.

KRAMLJANJE O TURIZMU V TEH VROČIH DNEH

S turizmom še ne znamo zaslužiti

Ugledni zahodnonemški reporter H. Schmidt-Tolmeit, ki se je pretekli teden mudil na obisku v našem obalnem področju, mi je z vpljudnim namenskomo povedal v obraz, da je naš turizem nekorišten, »nekakšna umetnost zaradi umetnosti«. A to je dejal, ker je pred tem z vso preciznostjo ugotovil, da smo »dežela, podobna nekdanji Ameriki: dežela bogatih, toda neizkoriščenih možnosti«.

Naj navedem nekatere drobne pomanjkljivosti — saj gre sploh za same malenkosti — ki so mi ostale v spominu iz dolgih razgovorov z njim.

V portoroškem kopališču — katerega nikakor ne kritizira kot domači nergači — je predvsem pograbil ljudje, nekakšne krošnjarje, nekakšne kopalske natakarje, ki bi prodajali kopalcem osvježujoče pijače, bonbone ali pa celo sadje in sendviče ali sladoled. »Človek na dopustu je namreč še bolj kot sicer podvržen težnji po čim večjem udobju. Če pa je bife daleč in še brez dobro vidnih reklamnih napisov, se kopalec le stežka odloči, da porabi svoj denar. Takle premični natakar pa te že s samo navzočnostjo izlove k nakupu tega ali onega. Pri nas bi se po tako prostorni plaži podilo najmanj 5 natakarjev-krošnjarjev in vsi bi odlično zaslužili, kot zaslužijo na vseh drugih prireditvah.«

»Rad bi se naučil badminton — toda za teh nekaj ur kopanja vendar ne bom kupoval loparjev. Zakaj jih kopališče ne izposoja? Z izposojevanjem športnih rekvizitov se zaslužijo kar precej. Tudi s posojanjem čolnov se zaslužijo precej. Toda o vsem tem morajo biti zainteresirani obveščeni. Zakaj nimate reklamnih tabel, na katerih bi v vseh mogočih jezikih pisalo, kaj lahko dobi kopalec na posodo in po kakšni ceni? Bi videli, da bi vam bili izdatki za take table poplačani v najkrajšem času, izdatki za nakup potrebnih športnih rekvizitov pa tudi.«

»Pri vas je kopanje povsod prijetno, v Portorožu mi je všeč, da lahko po mivki počasi zabredem v globoko vodo, vzdolž druge obale pa mi je všeč čistost vode, v kateri je užitek plavati in se potapljati. Zelo pa me čudi, da iz tega ne znate potegniti koristi. V Piranu sem gledal na tisoče ljudi, ki se kopljejo ob severni obali in ne plačajo za to niti dinarja. Pa pravite, da nimate n. pr. denarja za postavitev potrebnih javnih stranišč ob tej obali. Prepričan sem, da bi mimalna vstopnina din 10.— ne bila nikomur previsoka, občini bi pa le vrgla lepe stošče vsako sezono. In da vam po pravici povem, vstopnine v vašo kopališča so v primeri z našimi smešno nizke.« Naj dostavim k temu še lastno opazko: vzdolž obale Portorož—Piran se

dnevno kopa na stotine ljudi tudi na mestih, kjer je s tablami označeno, da je kopanje prepovedano. Mestni stražar mi je povedal, da je te ljudi že odganjal, da pa so se izgovorili, da se ne kopljejo, temveč samo sončijo! Nič čudnega, če zaradi take logike srečujete tudi že v piranskih ulicah ljudi v samih kopalkah. Če se bo stvar razvijala tako naprej, utegne postati mesto nudistov.

»Rad imam vrvež in otroke, toda na dopustu in pri kopanju le nisem navdušen, če se pripodi na deske, na katerih se sončim, kopicca otrok, verjetno kakšna kolonija, pa vreščijo, se pripravajo, se obmetavajo s peskom in brizgajo z vodo, da je človek lahko srečen, če je dobil pesek samo v lase in ne tudi v oči. Pri nas imajo kolonije popolnoma določeni del kopališča. Končno plača navaden kopalec polno ceno in ima zaradi tega tudi pravico do reda in varnosti v kopališču. Povem vam, da sem slišal že marsikatero pritožbo vaših gostov, da se bodo zaradi takega svobodnega divjanja otrok presegli v kakšno drugo letovišče.« Uprava kopališča bi torej v lastnem interesu morala poskrbeti, da bi njeni kopaleci imeli potrebni mir.

»Nasprotno pa se ne strinjam z vašim načinom pobiranja takse za parkiranje. Ta taksa se lahko pobira sa-

mo tam, kjer je težko dobiti parkirni prostor ali kjer nuditi parkirni prostor posebno senco ali pa jamstvo pred vjomi itd. Pobiranje takse pri vas pa povzroča samo to, da se človek odpelje naprej, namesto da bi ostal v kraju in zapravil ne samo 50.— kolikor da za parkirno takso, temveč še marsikaj več o gostiščih.«

»Kako, da nimate nosačev? V nekaterih državah sem videl celo otroke, ki z vozički prevažajo turistovo prtljago in s tem kar dobro zaslužijo. V tej vročini bo vsak tujec prav gotovo rajše plačal stotak, kot da bi se potil pod svojim kovčkom. Ali vaši ljudje res mislijo, da tak zaslužek ni časten? Pa oslovske vprege, koliko bi se dalo zaslužiti z njimi! Prepričan sem, da bi se vsak turist rajš popeljal z osličem na kratak izlet, kot da hodi peš, če zaradi posebnosti. Kako da ni še noben vaš kmet prišel na misel, da bi proti plačilu posojal osla za recimo pet minut fotografiranja z njim. Menda se vam še sanja ne, kako se takle turist doma hvali, če lahko pokaže, kako je slikan na oslu — zato bo za tako ježo tudi rad plačal.«

Samo nekaj misli sem navedel in ker ne zahteva njihova uresničitve posebnih investicij, se bo kateri bralec v naših letoviških morda le zamislil in opogumil pa poskusil s tem načinom izrednega zaslužka. Jule

KOLEKTIV
TOVARNE MOTORNH KOLES

K O P E R

ISKRENO ČESTITA VSEM LJUDEM
NAŠE SOCIALISTIČNE DOMOVINE
OB 22. JULIJU — DNEVU VSTAJE SLOVENSKEGA LJUDSTVA

»SLOVENSKI JADRAN«
v vsako hišo
Slovenskega Primorja

Križanka

REŠITEV ZADNJE

Vodoravno: 1. frkolin, 8. Leonora, 9. Aar, 10. Kim, 11. ul, 12. las, 13. biser, 15. Ezop, 16. en, 18. remonti, 20. T(homas) M(ann), 21. tank, 22. helot, 23. cic, 24. la, 25. som, 26. kol, 27. Amerigo, 29. monotyp.

ODBOJKA V IZOLI

Pretekli teden so bile v Izoli odigrane tri tekme moške občinske odbojarske lige. Rezultati: ObLO Izola-prosveta : TVD Partizan 3:1, Obnova : Mala oprema 3:0 in TVD Partizan : Obnova 3:0.

Največje presenečenje je bila zaslužena zmaga ObLO Izola-prosveta nad moštvom TVD Partizan.

Lestvica: Partizan 12, JLA 10, Gradbenik in ObLO-prosveta 8, Veslaški klub 6 točk itd.

db

Mali oglasi

MOTORNİ ČOLN, dolžina 5 m, širina 1,61 m, z avtomobilskim motorjem »Balilla«, prodam. Informacije v gostilni Petronio v Sečovljah.

HIŠO s trisobnim stanovanjem in vrtom v Šmarjah pri Kopru zamenjam za primerno stanovanje v Kopru ali bližnji okolici. Avgust Štemberger, Šmarje pri Kopru 57.

Skoraj nov RAZTEGLJIV KAVČ za dve osebi prodam po zelo ugodni ceni. Ogled od 7. do 8. ure jutraj. Benko, Koper, ulica OF 16, levo.

Podpisana **Marija Cerkvenik**, Zirje št. 16, preključujem neresnične govornice, ki sem jih širila o Ivanu Kuretu, Zirje 7.

DOBRO OHRANJENO SPALNICO, klubsko garnituro ter preprogo Smyrna, 1,5 x 2,5 m, poceni prodam. Naslov v upravi lista.

DVOKOLESA od 7.000.— dalje, **CIKLOMOTORJI** od 44.000.— dalje ter **VESPE** in **MOTORJE**, nove ter rabljene, Vam nudi tvrdka **MARCON, Trst**, Ulica Pietà 3. Pošiljamo darilne pakete za Jugoslavijo.

AVTOTURISTIČNO PODJETJE »SLAVNIK« KOPER

obvešča javnost,

da je uvedlo s 13. julijem 1959 sezonsko turistično avtobusno progo

PORTOROŽ—TRIESTE po naslednjem voznem redu:

14.25	odhod	PORTOROŽ	prihod	20.00
15.20	prihod	Blok-Škofije	odhod	19.05
15.50	odhod		prihod	18.35
16.10	prihod	Barriera Vecchia	odhod	18.15
16.25	prihod	TRIESTE	odhod	18.00
		Stazione Centrale		

POTNIKI, POSLUŽUJTE SE HITREGA, UDOBNEGA POTOVANJA!

Uslužbenko

za komercialni sektor z znanjem strojepisja sprejme takoj

HLADILNICA-KOPER
DEKANI

Gojenci nove Industrijske-kovinarske šole v Kopru imajo za svoj strokovni pouk na razpolago v prelepah učilnicah najsoodobnejše orodne stroje (na sliki)

Radio-KOPER

NEDELJA, 19. julija
8,00 Kmetijska oddaja: »Letošnja obilna žetev« — 8,30 Z narodno pesmijo v nedeljsko jutro — 9,00 Nedeljska reportaža: »Oprostite, ne morete voziti naprej« — 9,15 Zabavni zvoki — 13,30 Sosednji kraji in ljudje — 14,00 Glasba po željah — 15,00 Vesti — 15,10 Pester spored zabavnih melodij.

PONEDELJEK, 20. julija
7,15 Glasba za dobro jutro — 7,30 Vesti — 13,30 Vesti — 13,40 Kmetijski nasveti — 13,45 Zabavna glasba — 14,30 Športna oddaja — 14,40 Izbrane melodije — 15,00 Vesti — 15,10 Zabavna glasba — 15,30 Slovenske narodne pesmi.

TOREK, 21. julija
7,15 Glasba za dobro jutro — 7,30 Vesti — 13,30 Vesti — 13,40 Kmetijski nasveti — 13,45 Odlomki iz oper — 14,30 Sola in življenje! »V koloniji Rdečega križa na Debelem rtiču« — 14,50 Glasbena medigra — 15,00 Vesti — 15,10 Zabavna glasba — 15,30 Z narodno pesmijo in plesom po domovini.

SREDA, 22. julija
8,40 Pesmi in skladbe za mladino — 9,00 Reportaža: »Pet srečanja« (Ob Dnevu vstaje) — 9,20 Nekaj partizanskih skladateljev — 13,30 Vesti — 13,45 Glasbena medigra — 14,00 Čestitke ob Dnevu vstaje slovenskega ljudstva — 15,00 Vesti — 15,10 Zabavna glasba — 15,30 Pesmi in plesi iz Jugoslavije — 16,00 Zaključek.

ČETRTEK, 23. julija
7,15 Glasba za dobro jutro — 7,30 Vesti — 13,30 Vesti — 13,40 Kmetijski nasveti — 13,45 Operetna glasba — 14,00 Glasba po željah — 15,00 Vesti — 15,10 Zabavna glasba — 15,30 Ob 40. obletnici KPJ — 15,40 Slovenske narodne pesmi.

PETEK, 24. julija
7,15 Glasba za dobro jutro — 7,30 Vesti — 13,30 Vesti — 13,40 Kmetijski nasveti — 13,45 Od melodije do melodije — 14,30 Poje zbor RTV Ljubljana — 15,00 Vesti — 15,10 Zabavna glasba — 15,30 Domače aktualnosti: »Izkušnje stanovanjske skupnosti v Kopru« — 15,40 Venček narodnih.

SOBOTA, 25. julija
7,15 Glasba za dobro jutro — 7,30 Vesti — 13,30 Vesti — 13,40 Kmetijski nasveti — 13,45 Popevke in ritmi — 14,30 Prijetne operetne melodije — 15,00 Vesti — 15,10 Zabavna glasba — 15,15 Iz delovnih kolektivov — 15,45 Dalmatinske popevke.

SLOVENSKI JADRAN

v vsako hišo
Slovenskega Primorja!

Barba Vane pravi...

Da ne bi jaz, Vane, stal ob strani, ko moji prijatelji šoferji praznujejo oziroma so praznovali svoj dan, naj jim prispevam naslednje štiri nasvete:

1. V živahnem prometu bodi vedno posebno previden! Zavedaj se, da si med samimi tožniki in njihovimi pričami! Izkušnje pravijo, da se vse take in podobne priče spremenijo pri zasliševanju v same visoke strokovnjake, ki se neznansko razumejo na hitrost. Izkažejo se tudi za zelo dobre opazovalce, saj so po navadi vedno »dobro« videli, kako šofer ni dal slišnega ali svetlobnega znaka, čeprav so si mašili oči in ušesa, ko je šofer hupal nad njimi. V taki pravdi po navadi šofer »potegne ta kratko«, ker je sam proti tolikim strokovnjakom.

2. Pazi na živino, ki teče pit, in na ljudi, ki so se že napili! Razlika: mlada živina dvigne rep in poskoči, ko jo pastir žene h koritu pit, v hlev pa se vrača mirno, ker je odžejana — medtem ko gre človek v gostilno še mirno in obzirno, nevaren pa postane, ko se vrača iz gostilne, ker je pogostoma pregloboko pogledal v kozarec. Takih ljudi se je treba bolj paziti kot živine. Zanje bi v novi čas prestavil stari slovenski pregovor takole: Pijancu se ogni z avtotrenom.

3. Zavore so iznajdba previdnih šoferjev — plinski vzvod pa dirkačev! Če želiš dolgo in srečno voziti, potem bodi vedno pripravljen uporabiti zavoro! Vsekakor je bolje biti na zemlji prepozen kot pod zemljo prezgoden!

4. Zaviraj vedno le zaradi sebe in ne zaradi prometne milice! Od tvoje previdne vožnje sta odvisna tvoje življenje in služba, ki živi tebe, ženo in otroke. Razen tega

Upravni odbor podjetja
OPEKARNA
ILIRSKA BISTRICA
razpisuje mesto

RAČUNOVODJE

Pogoji: večletna praksa kot računovodja v industriji. Rok za prijavo do 31. julija 1959 na upravo podjetja.

Plača po tarifnem pravilniku. Nastop službe takoj. S stanovanjem ne razpolagamo.

Kino

KOPER: 17., 18. in 19. julija francoski barvni film **VELIKI MANEVRI**, 20. in 21. julija španski film **GLAVNA ULICA**, 22. in 23. julija italijanski film **LEPE A SIROMASNE**.

IZOLA: 18. in 19. julija italijanski film **POTEPUH**, 20. in 21. julija francoski barvni film **VELIKI MANEVRI**, 22. in 23. julija ameriški barvni film **DESIRÉE**.

SKOPIJE: 18. julija sovjetski film **DOM**, v **KATEREM ŽIVIM**, 19. julija nemški film **HUDICEV KROG**, 22. julija jugoslovanski film **VRNIL SE BOM**.

SMARJE: 18. julija španski film **SMRT KOLESARJA**, 19. julija italijanski film **ULICA**, 22. julija italijanski film **POTEPUH**.

POSTOJNA: 17., 18. in 19. italijanski barvni film **cinemascope MOZJE IN VOLKOVI**, 21. in 22. julija jugoslovanski film **KRVAVA SRAJCA**.

PRESTRANEK: 18. in 19. julija ameriški film **NE BODO MI VERJELE**, 22. in 23. julija francoski film **STOPNICE ZA SLUŽINCAD**.

PIVKA: 18. in 19. italijanski film **PREPOVEDANE ZVEZE**, 22. in 23. julija mehški film **TRIJE PUSTOLOVCI**.

SEŽANA: 18. in 19. julija ameriški barvni film **DIVJA LETA**, 21. in 22. julija jugoslovanski film **SVOJEGA TELESJA GOSPODAR**, 23. in 24. julija francoski film **ULICA SANJ**.

POLJSKA POMORSKA JUBILANTKA

Na izteku bivšega »poljskega koridorja« predvojne republike Poljske je pred 35 leti na samotni obali Baltičkega morja 25 km proč od velike pomorske luke Gdansk-Danzig nastala edina poljska luka Gdynia kot rezultat takratnih svetovopolitičnih razmer. Komaj sto metrov operativne obale je imela ob svojem rojstvu in v prvem letu življenja nekaj nad 10.000 ton prometa.

Vstaja

(Nadaljevanje s 7. strani)
množice, ki so bile prej dolga leta politično neaktivne.

Danes, ko proslavljamo 40-letnico obstoja naše Partije, je naša dolžnost, da potrdimo veliko resnico, da je lahko prišlo do naše oborožene vstaje, ker je bila na čelu prekaljena Partija, da je lahko prerasa naša oborožena vstaja v vseljudski upor, ker je bila ta Partija na čelu v dolgih letih ilegalnega dela, ko je uspela utrditi lastne vrste z najstrožjo železno disciplino in ki je prav zategadelj uživala neomejeno zaupanje v množicah delavskega razreda in delovne inteligence.

Ob letošnjem prazniku vstaje slovenskega naroda ne smemo pozabiti, da so se primorski Slovenci na Gorenjskem, Štajerskem in v Ljubljanski pokrajini množično odzvali klicu Partije ter zavzemali v vseh vodstvih vodilna mesta. Tone Tomšič, doma iz Bača pri Ilirski Bistrici, je bil kot organizacijski sekretar gonilna sila našega oboroženega odpora, prav tako Oskar Kovačič, član CK KPS. V Glavnem poveljstvu so bili Aleš dr. Bebler kot namestnik komandanta, člani pa so bili Marijan dr. Breclj, Oskar Kovačič in drugi. Številne primorske Slovence najdemo tudi v prvih partizanskih enotah kot borci in vojaške poveljnike.

J. K.

prijetno — promenada vzdolž obale je tako živahna in prijetna, da sem bil kar vžihčen. Ko pa sem po enajsti uri odšel kot ostala množica domov, nisem mogel zlepa zaspati. Najprej sem moral poslušati vrsto dopustnikov, ki so se čutili v tem prijaznem mestu tako domače sproščeni, da so prepevali glasno in sploh »zabavno«, kot bi preganjali strahove. Ko je slednjič zadnji pijanec odštorkljal po tlaku, se je začela iz odprtih lokalov nova pesem zvenketanja posode pri pomivanju. Naj takoj opozorim, da so bili lokali pri tem zaprti za goste, odprti pa vseeno zaradi vročine, ki vlada v lokalih. Že precej preko polnoči je bila ura, ko se je na trgu oglašil najzjutrajnejši piranski uničevalec alkohola in je najmanj dobro uro rotil svojo ženo Kati, naj mu vendar vrže ključ. Iz izrečenih oz. kričanih izrazov bi človek gladko lahko sestavil vzgojni slovar — prepovedanih besedi. Ko ga je ženska končno le uslišala, sta imela še v stanovanju precej glasno in dolgotrajno debato s praktičnimi vajami rokoborbe, kar vse je lepo odmevalo po akustičnih piranskih uličicah. No, da pa bi ljudje vendarle ne zaspali, ko je minilo tudi to, je prihrumel po ulicah kamion občinske ustanove za pobiranje smeti, smetarji so začeli prevlačevati, smetavati in še drugače izvabljeni grmeče kovinske glasove iz higiensko neoporečnih kant za smeti in tako je jutranji koncert v stilu supermoderne realistične jazz-glasbe trajal do prvega jutranjega svita. Tedaj pa sta se na živilskem trgu oglašili Giovanina in Catina in sta se pripravili s smetarji, med seboj in ne vem s kom še vse glede prostora in vsega drugega. Stranka, pri kateri sem stanoval, mi je povedala, da je to vsakdanja pesem in da zaspajo običajno šele zjutraj, ko bi morala v službo.

Vaš Vane

RAZGOVOR Z ALEKSANDROM LUKEŽEM

V jadraniu smo nazadovali

Neuspeh v Zadru mora napatiti društvo k ukrepom, ki naj temu priljubljenemu pomorskemu športu vrnejo staro slavo

Nedavno državno prvenstvo v jadraniu v Zadru je pokazalo, da v vrstah slovenskih obmorskih jadrancev nekaj škripilje. V prejšnjih letih so naslovi državnih prvakov (SNIPE) romali v Koper, letos so bili Koprčani komaj četrti in peti. Kje so vzrok za tako stanje? Al ne govorimo na vseh sestankih športnih organizacij, da je treba posvetiti vodnim športom prvenstveno pozornost? In kljub temu ne gre? Vzrokov je precej, eden med njimi pa je tudi ta, da o vodnih športih res precej govorimo, zelo malo ali skoraj nič pa jim ne dmo konkretne pomoči. Sicer pa bomo podrobno zvedeli iz razgovora med našim sodelavcem in znanim strokovnjakom s področja jadrana ALEKSANDROM LUKEŽEM.

Predvsem bi nas zanimali vzroki za slabo uvrstitev jadrnic (tipa SNIPE v Zadru. Ali gre le za trenutno krizo, ali za dejansko nazadovanje?

Mi smo v preteklih letih štirikrat osvojili državno prvenstvo v tekmovalni jadrnici tipa SNIPE. Tako slabo kot letos se že dolgo nismo uvrstili. Koper je zasedel celotno in peto mesto, Izola sedmo, Piran pa je bil deseti. Nekateri naši najboljši tekmovalci so se uspavali nad doseženimi uspehi v preteklih letih in to se jim je bridko maščevalo. Namesto da bi se skrbno in sistematično pripravljali na Zadar, so mislili, da bo tudi brez treninga šlo. Niso pa vsega krivi samo tekmovalci, ampak tudi društva. Sele tik pred odhodom na državno prvenstvo so društva za silo opremila jadrnice, ki pa so že zmeraj imele pomanjkljivosti, in niso mogle konkurirati tehnično kar najbolje opremljenim jadrnicam sosednje republike.

Zvedeli smo, da so nekateri tekmovalci in funkcionarji družtev precej obremenjeni z drugimi funkcijami in opravili?

To vprašanje bi morali enkrat radikalno rešiti. Tekmovalci so v glavnem študentje, ki jim študij vzame mnogo časa, razen tega pa se posamezniki ukvarjajo tudi z drugimi športi. Mislim, da bo potrebno napraviti dve stvari: vključiti v jadranje tudi delavsko mladino ter postaviti pred tekmovalce alternativo, da se odločijo za ta ali oni šport. Jadrnanje zahteva preveč sistematičnega dela, da bi se mogel človek deliti na več strani.

Ista stvar je glede funkcionarjev. Če se ves ne posvetiš klubu in si le formalno član odbora, potem klub seveda ne more napredovati. Imeti ob glavne člane je zlasti važno tu ob morju, ko imamo vrsto težav zaradi neprimernih objektov in zaradi pomanjkanja finančnih sredstev. Torej v prhodnje več požitvalnosti in več zavzetosti za društva in za to športno panogo tako pri tekmovalcih kot pri funkcionarjih!

V Zadru so obmorski jadranci tekmovali tudi z jadrnicami STAR. To je bil menda prvi nastop koprskih družtev v tej klasi? V Zadru smo se res prvič postavili v svojo floto jadrnic STAR. Kakor smo pričakovali, smo običali neke na repu. Naše jadrnice so imele namreč več pomanjkljivosti in niso mogle konkurirati odličnim hrvaškim jadrnicam. Opazili smo vrsto tehničnih izpopolnitev, zlasti pri obeh prvoplasiranih jadrnicah »Podgorica« in »Vumir«. To pa seveda ne pomeni, da nismo imeli dobrih tekmovalcev. Naš Fafangel je na primer v zadnji regati vodil polovico kroga, dokler se mu ni zlomil jambor. V tej regati je pihal močan veter in tehnično znanje tekmovalcev je prišlo bolj do izraza kot pa konstrukcija jadrnic.

In naše perspektive v klasi STAR?

Naše zvezde so dobre le za urjenje in za vzgojo novih kadrov. Za tekmovanja pa si bomo morali omisliti jadrnice, ki bodo ustrezale sodobnim tehničnim zahtevam. Le še leto dni nas loči od olimpijade v Napulju in brez primernih objektov se lahko že vnaprejš odredemo upanju na udeležbo.

Osebnost najbrž že imate kak načrt, kako bi naše jadrnanje spravili iz zagate?

Novoga pravzaprav nič. Mnogo je odvisno od klubov, da organizirajo redne treninge, saj vaditelje imamo. Vse pa seveda ni odvisno od klubov. Vsa naša javnost bi morala finančno podpreti ta šport, ki je sicer drag, vendar za perspektivo slovenskega pomorstva nad vse pomemben. Naše jadrnice so precej zaostale za tujimi pa tudi za domačimi; iz hrvaške republike. Denar bi torej potrebovali, da bi zamašili najbolj nujne vrzeli v naši floti. Razen tega pa je tu še vprašanje broderskega doma. S prostori, kakršne imamo danes, ne moremo vzdrževati reda in discipline, ne moremo imeti ne sestankov, ne strokovnih posvetovanj. Začetki moramo odločno akcijo za zgraditev primerne objekta. Prepričan sem,

NOGOMET

Nova Gorica še bliže cilju

V šestem kolu kvalifikacijskih tekmovalnj za vstop v slovensko consko ligo je Nova Gorica na svojem igrišču prepričljivo premagala velenjskega Rudarja s 4:1 (0:1). Tržič pa je na lastnem igrišču izgubil z Dravo (2:4).

V prvem polčasu so Goričani igrali precej mlado in gostom je uspelo doseči vodilni gol. Sele v drugem polčasu so se domačini razvili in štirikrat zatresli mrežo gostov. Huda vročina je precej ovirala igralce.

Tudi to kolo ni prineslo odgovora na vprašanje, kdo ima največ možnosti za uvrstitev v slovensko ligo. Zaradi poraza na domačem igrišču je Tržič dokotno izpadel iz konkurence, toda druga štiri moštva imajo približno enake možnosti. Popolnoma isti položaj bo najbrž tudi čez teden dni, zlasti če Drava premaga Ilirijo

da nam bodo oblastveni organi in gospodarske organizacije nudili primerno finančno pomoč, od mladine pa pričakujemo, da se bo odzvala s prostovoljnimi delom. Celotnih stroškov seveda ne bomo mogli sami kriti in nam bo morala priskočiti na pomoč tudi Brodarska zveza Slovenije.

Kakšne prireditve se obetajo letos v koprskem zalivu?

Glavna prireditve bo med 31. avgustom in 4. septembrom, ko bo v koprskem zalivu prvenstvo XVII. distrikta za jadrnice klase STAR. Na tem tekmovalju bodo sodelovale flote Avstrije, Nemčije, Svvice in Jugoslavije. Našo državo bodo zastopali trije tekmovalci dalmatinske flote in trije slovenske flote. V naši ekipi bodo Fafangel (Koper), Pokoren (Izola) in Stančič (Ljubljana). Zmagovalci XVII. distrikta si bodo priborili pravico sodelovanja na olimpiadi.

Takoj po končanih kvalifikacijah za olimpiado se bo začela tradicionalna mednarodna koprška regata (6. in 6. septembra). Tekmovalce bodo jadrnice tipa STAR, SNIPE in FINN. Razen domačih in tujih udeležencev distrikta bodo na koprski regati na-

DELAMARIS PRVAK V STRELJANJU Z ZRAČNO PUŠKO

V Izoli je tudi streljska družina »Darko Marušič« priredila v počastitev Dneva borca vrsto tekmovalnj. Tako je bilo te dni zaključeno tekmovalje v streljanju z zračno puško, na katerem je sodelovalo 16 moštev. Zmagala je ekipa Delamaris.

V soboto, 4. julija, pa je bilo množično tekmovalje pionirjev v streljanju z zračno puško. Izmed 56 tekmovalcev je zmagal Vilko Čok s 73 krogi, drugo mesto je zasedel Franc Semelbauer in tretje mesto Pavle Novak. Popoldne je bilo tekmovalje med moštvi SD »Darko Marušič« iz Izole in SD »Usnjar« iz Kamnika. Izolani so zmagali s 620 krogi od 750 možnih, medtem ko so jih dosegli gosti le 588. Med posamezniki so bili najboljši Josip Jurcola, Krsto Čorkalo in Roman Pavlinič.

Dvoboj strelskih ekip tovarne »Mehanotehnika« iz Izole in tovarne »Saturnus« iz Ljubljane se je zaključil z zmago gostov, ki so dosegli 1077 krogov, medtem ko so jih domačini zbrali le 917.

Strelska družina »Darko Marušič« iz Izole je imela v nedeljo v gosteh SD »Rajko Škapin« iz Ljubljane. Priredili so prijateljski dvoboj s streljanjem z malokalibrsko puško in kljub temu, da so Izolani prvokrat tekmovali v tej disciplini, so premagali Ljubljanačane z 909 krogi proti 863 krogom. Med posamezniki pa sta osvojila prvo in drugo mesto Jurcola in Lupinc iz Izole, tretje pa Ljubljanačan Vrenjek.

VESLANJE

Izolani drugi na republiškem prvenstvu

V nedeljo je bilo na Bledu republiško prvenstvo v veslanju, ki se ga je udeležila tudi ekipa Argo iz Izole. Izolani so osvojili vrsto prvih in drugih mest, v skupnem plasmanu pa so se uvrstili na drugo mesto. Mariborski Branik je bil prvi z 900 točkami, Izola druga z 830 točkami, tretje mesto je osvojil Bled z 800 točkami, četrta pa je bila ljubljanska Savica s 750 točkami.

Table with 7 columns: Team Name, 1st, 2nd, 3rd, 4th, 5th, 6th. Rows include Nova Gorica, Ilirija, Drava, Rudar, Tržič.

stopili tudi gostje iz Italije in verjetno tudi iz Poljske.

V koprskem zalivu pa predvidevamo tudi okrajno prvenstvo v jadraniu ter vrsto priložnostnih srečanj (med drugim tudi s Tržačani).

In nastopi izven domačega zaliva?

V načrtu imamo udeležbo na mladinskem evropskem prvenstvu jadrnic SNIPE, ki bo med 19. in 22. julijem v Rapallu (Italija). Našo državo bosta predvidoma zastopala državni prvak Grego in Koprčan Čok. Leta se je od naših v Zadru najbolj odlikoval in je prekosil celo znanega tekmovalca Janka Kosmimo.

Zelo verjetno se bomo udeležili tudi mednarodnega tekmovalja v Gdansk (Poljska) med 19. in 29. julijem. Zastopal nas bo Cerkvenik.

Z OBISKA PRI OBVEZNIKIH PREDVOJAŠKE VZGOJE NA TABORJENJU V PRESTRANKU

Uspešna preizkušnja novega življenja

Sonce si je utiralo pot v zenit in s prestranskih polj je zaudarjal vonj po košnji. Brnenje kosilnic se je v dopoldanskem pripetki zgrnilo nad privlačno idilo gozda, trave in potokov, v čigar središče so posadili kakšen streljaj zahodno od Prestranka vrzno urejeni tabor predvojaške vzgoje.

Bilo je v torek, sedmega julija. Zagorele mladence, njihove vzgojitelje in vodstvo tabora sem našel v ognju pripetke in raznoliškega dela pokraj šotorov. Kasneje sem številne beležke in vtise strnil v reportažo, ki pripoveduje o zadnji skupni preizkušnji devetnajstletnih obveznikov pred skorajšnjim odhodom v JLA.

Ob trinajstih se je kolona oznojenih fantov v spoštljivem redu pomaknila h kuhinjskemu kotlu, komandant tabora Ante Borovina pa mi je medtem postregel v svojem štabu z naslednjimi podrobnostmi z letošnjega logorovanja: V prvi dekadi, ki traja od 1. do 11. julija, tabori v Prestranku 117 obveznikov predvojaške vzgoje iz občin Postojna in Sežana. Vsi so rojeni leta 1940 in so letos že tretji na skupnem taborjenju, jeseni pa bodo odšli na odsluženje kadrovskega roka v JLA. Program desetdnevnega taborjenja je skrbno sestavljen, pester in raznolik. Poleg osnovnega poka veččin, ki jih mora dodobra obvladati vsakdo, še preden si nadene vojaško uniformo, obsega še strnjeni del politične ter splošnoizobraževalne šole, v taboru pa preostane vselej na pretek še mnogo časa za zabavo, športne in družabne igre.

»SREČAL SEM MNOGO TOVARISEV«

V triurnem odmoru, ki ga fantje po kosilu lahko izkoristijo po volji, je tabor zaživel v polnem zanosu mladosti. Prvi so se spravili k žogam, drugi k dnevnemu časopisju, le malo je bilo onih, ki so legli v senco k počitku, a z one strani platnenega domovališča so zadoneli zvoki frule. Suhljati Bosanček Naser je z igranjem razvnel prijatelje. Oprijeli so se in zaplesali kolo.

Pobaral sem enega od njih, Pervisa Rasima, od kod da je.

»Iz Mutnika pri Bihaću,« je dejal, potem pa sva se pomenila še o tem

22. JULIJA — ŽENSKO POKALNO PRVENSTVO SLOVENIJE V KOPRU

Odbojkarstva podzveza koprškega okraja je sprejela organizacijo letošnjega ženskega pokalnega prvenstva Slovenije v odbojki. Tekmovalje bo 22. julija dopoldne na igrišču Partizana v Kopru. Doslej so se prijave ekipe Ljubljane, Jesenic in Izole, pričakujejo pa še prijavo nekaterih primorskih društev.

KOMANDIRJI OCENJUJEJO

Vsi udeleženci taborjenja so odeti v enotne zelenosive uniforme. Zato bi tudi mladih komandirjev Viktorja Peterlina, Bruna Adama, Andjelka Bariča, Sime Dojnoviča in Staneta Sege, ki so sicer rezervni oficirji, ne ločil od obveznikov drugače kot po prišitih činih. Srečal sem jih v pristrnem pomenku v senci košate hrastove krošnje. Kramljali so o nedelj-skih športnih dogodkih, pa sem pogovor kmalu usmeril k življenju in delu v taboru. Potožil so, da je njihovo delo s tolikšno množico sila težavno, ker jih je samo pet.

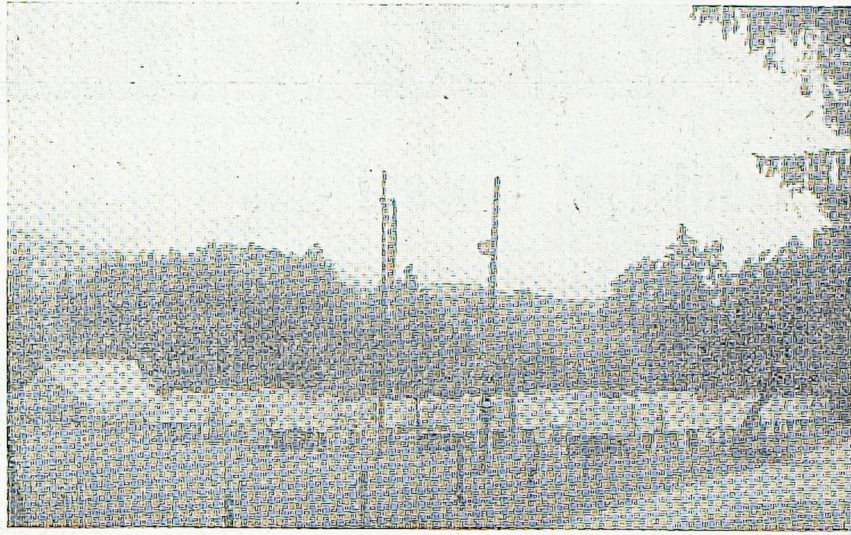
»Dopoldanski del pouka, ki ima izrazito vojaški značaj, poteka nemoteno. Fantje disciplinirano slede predavanjem in praktičnemu delu, kar daje upati, da bo povprečen uspeh logorovanja v prvi dekadi vsaj prav dober.« je začel tov. Adam. Potem so pripovedovali o izredni skrbi, ki so jo politične in družbene organizacije ter Obč. ljudski odbor v Postojni posvetili letošnjemu taborjenju. Poudarili so predvsem redne dnevne obiske kvalitetnih predavateljev iz vrst političnih in javnih delavcev, ki z mladinci proučujejo drugi del programa.

»Kljub utrudljivemu delu je v taboru vendarle zelo lepo, le kuhar Janez kdaj preplitvo seže v kotel.« je v šali potem pristavil Barič. Delo komandirjev na logorovanju je resnično težavno in odgovorno, saj jim je prepuščena skrb za vzgojo stotin mladincev, ki se bodo za prvimi stotimi še zvrstili v naslednjih dekadah v Prestranku.

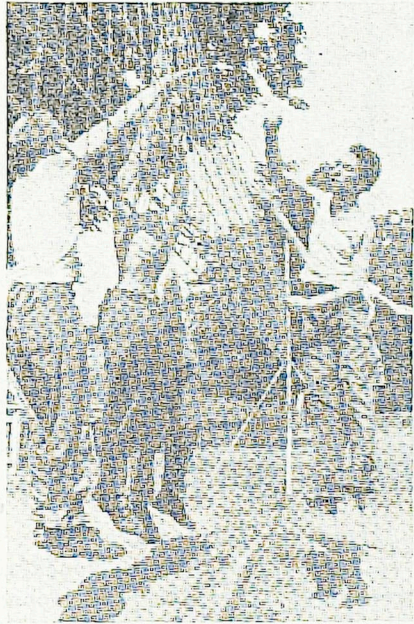
ZGLEDNA DISCIPLINA

Vajenca Staneta Dolenca, strugarja s postojnskega Obrtnega podjetja LIV, sem poznal že poprej. Tokrat

Kuhar Janez deli kosilo

Mladinci so svoj tabor v Prestranku postavili v prikupno okolje gozda, travnikov in potokov

Med športnimi igrami mladinci najraje igrajo odbojko

zvočnika, pripetega nad improvizirano kuhinjo. Raznolikost letošnjega življenja v prestranskem taboru je dala svoj pomemben pečat tudi raznolikost narodnosti. Največ je seveda Slovencev, mnogo pa tudi Hrvatov in Bosancev. In vsi so hvalili tovarilstvo, ki vlada med njimi.

sem ga srečal v uniformi za šahom. S partnerjem sta se pobotala z remijem, sam pa sem ga poprosil, da mi opiše en dan življenja v taboru.

»Vstajamo ob petih, od šestih do dvanajstih vadimo po vodih, po kosilu smo do štirih prosti, nato pa poslušamo predavanje in razpravljamo o številnih vprašanih in problemih, ki nas zanimajo. Nekajkrat smo s. že ogledali vrsto ozkotračnih filmov, v nedeljo smo ob priliki otvoritve spomenika v Orehku branili položaje skupno s partizanskimi patruljami, jutri odidemo na ogled letališča v Rakitnik, zraven tega pa so poskrbeli, da je naše življenje v taboru izredno pisano obarvano, pestro, veselo, a vseskozi disciplinirano, kar mi še najbolj ugaja. Le nad hrano se nekaj fantov pritožuje.«

3.500 KALORIJ DNEVNO

Stanetova opazka o pomanjkljivi prehrani me je presenetila. Predvsem zato, ker so se že drugi poprej o kuhinji pohvalno izrazili. No, nihče pa ni prikrival ogorčenja nad kantinerjem, ki ni založil taborne kantine v najbolj vročih dneh z zadostno količino osvežilnih pijač.

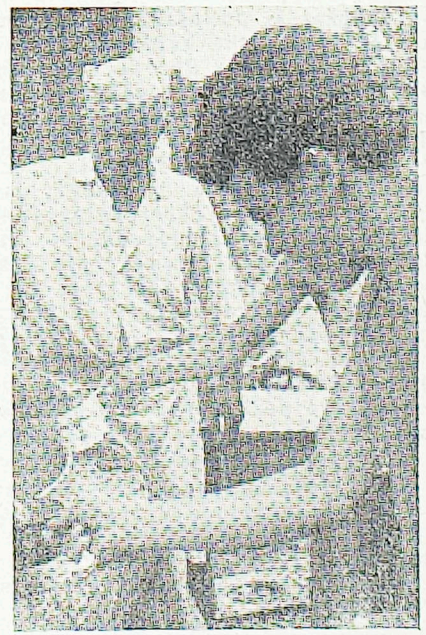
Z drevesnega debla ob kuhinji sem snel jedilni list in pobrskal za menijem, sestavljenimi za dekada od 1. do 11. julija. In priznati je treba, da je obroke sestavljala večša roka. Da so več alj manj enolični, je z ozirom na okoliščine tabornega življenja razumljivo, pomembnejše pa je, da so izdatni in visoko kalorični. Dnevna kalorijev vrednost prehrane na logorovanju znaša najmanj 3.500 kalorij.

O tabornem življenju in delu prve deкаде predvojaške vzgoje v Prestranku bi lahko še nadalje pripovedovali, pa prostor ne dopušča zabeležiti vsega. O vzorno urejenih šotorih, o snagi, sanitarijah, o priljubljenih šaljevcih med mladino in o drugem. Pridal bom le še nekaj misli, ki so jih gostje zapisali pred dnevi v komandantovo knjigo opažanj.

»Tabor je vzorno urejen, prostoran, čist, šotori in ležišča so lepo urejena. Vse kaže na vzoren red in disciplino ter dobre tovariške odnose.« Na naslednji strani sta zapisala svoje opazke Dušan Knežević, podpolkovnik, in Mirko Pirc, načelnik Tajništva za narodno obrambo OLO Koper. Med drugim predlagata, naj bi v taboru kar najhitreje formalni posvetovalni svet, čigar naloga naj bi bila, dnevno reševati tekoče probleme tabora.

Sonce se je pomaknilo nad pogorje maoških vrhov. Poslovil sem se od tabora in od štirih vodov postrojenih fantov, ki so spet krenili v boj s časom in znanjem. Pred jutrišnjim dnem, ko jih bo ljudstvo pozvalo v oboroženo armado, da bi čuvali mir in branili domovino v silnem poletu radostne pesmi izgradnje.

A. Miklavčič

Izdajalski morski pes

Zgodilo se je pred 160 leti. Neka angleška vojna ladja je leta 1799 v Karibskem morju zaplenila brigantino »Nancy«.

GIGANTSKI RADIOTELESKOP

Doslej so imeli v tem prvenstvu Angleži, zdaj pa jih bodo daleč nadkralili Francozi. Združenje astronomov in Akademija znanosti gradita teleskop, ki bo največji na svetu. Na podstavku velikih betonskih nosilcev bo počival 30 m visok teleskop z anteno, ki bo imela premer 300 m. Opremljen pa bo teleskop še z izredno močno posebno emisijsko anteno, da bo naprava delovala kot velikanski radar. Francoški znanstveniki si obetajo, da bodo z njegovo pomočjo dognali poreklo neznanih izvorov močnih radijskih valov iz najoddaljenejših predelov vsemirja.

BRIVSKI APARAT NOVE VRSTE

Izdelujejo ga v ČSR in pride v prodajo še letos. Novi električni aparat za britje ima dve glavici, in v principu deluja kot znani Philipsov, bo pa prirejen za uporabo tudi tam, kjer ni električnega toka. Osnova njegove energije je nikloamidični akumulator, ki se bo polnil s priključkom na električno omrežje. Vzdržal bo osem britij, potem ga bo treba napolniti znova.

TUKAJ RADIJSKA POSTAJA LT ŠMARJE!

Ali ste jo že kdaj prestregli in poslušali? Ne najdete je v nobenem radijskem programu in vendar se oglašava vsako nedeljo. Njen glas ne sega posebno daleč, vendar jo poznajo radijski poslušalci to in onstran mejne Sotle. Javlja se iz Šmarja pri Jelšah, oskrbujejo jo v okviru Ljudske tehnike sam, navdušeni radijski amaterji, ki so si postavili uredili v treh sobah in razpolagajo razen treh magnetofonov še z več kakor dve sto mikroploščami. Podjetnost mladih ljudi zasluži vse priznanje.

PLENUM ČLOVEŠTVA

Svica in Zahodna Nemčija si delita slikovito Bodensko jezero, ki ga pretaka velika reka Ren. Zdi se neverjetno in vendar kaže račun, da bi na njegovi zamrznjeni površini 539 kv. km našlo prostor vse človeštvo, ki trenutno tlači mater Zemljo. In koliko nas je? Nekako dve milijardi sedem sto milijonov ljudi. Ako računamo na kv. meter pet oseb, se račun gladko izravna. Ker pa se število ljudi na Zemlji venomer in zelo naglo veča, bo kmalu treba najti večji prostor za njegov plenum.

čigar lastnik je bil osumljen, da trguje z belim blagom. Ladijski papirji na brigantinu so bili popolnoma v redu in kazalo je, da bodo oblasti na Jamaici ladjo spet vrnile lastniku. Nenadno pa so Angleži prejeli vest, da je neka druga njihova vojna ladja ubila morskoga psa, v njegovem želodcu pa našla več listin iz zaplenjenega brigantina. Listine so jasno dokazovale, da se je ladja ukvarjala s trgovino s sužnjem in njenega lastnika je doletela zaslužena kazen. Tako je morski pes nehoti napravil pravico veliko uslugo.

MOSKVA-DALJNI VZHOD NEPREKINJENO

Največje potniško letalo na svetu »TU-114« je nedavno v neprekinjenem poletu premagalo 6800 km dolgo zračno razdaljo Moskva-Habarovsk, kjer je najvažnejše tržišče Daljnega vzhoda. Polet je trajal osem ur 42 minut, večidel v višini 9 do 10 km. Letalo, ki je s tem odprlo redno progo, lahko sprejme 170 potnikov s prtljago, skupno težo do 30 ton. Za medkontinentalno letalsko zvezo Moskva-New York in Moskva-Tokio posebej zgrajeni »TU-114« lahko vzamejo na krov 120 potnikov, na prosti Moskva-Soči ob Crnem morju pa celo 220.

Frank Sinatra in Gina Lollobrigida v novem filmu »Never so few«, ki ga pravkar končujejo v Hollywoodu. Iz partnerstva v filmu so nastale govorice o flirtu med obema glavnima akterjema, vendar pa jih je na vprašanje iz Rima Gina odločno demantirala in zatrnila, da ne namerava za zdaj menjati moža, ki ji je hkrati tudi najboljši menažer

V Italiji so sprejeli nove, poostrejene cestnoprometne predpise, ker je zaradi neverjetnega naraščanja motorizacije in s tem prometa vedno več cestnih nesreč. Eden izmed novih predpisov zahteva, da ima vsako motorno vozilo s seboj vedno tudi znak za splošno nevarnost, ki ga mora šofer vozila postaviti sto metrov za vozilom, če se je bil prisiljen ustaviti na cesti. V primeru neizvajanja tega predpisa sledi kazen od 5 do 20 tisoč lir

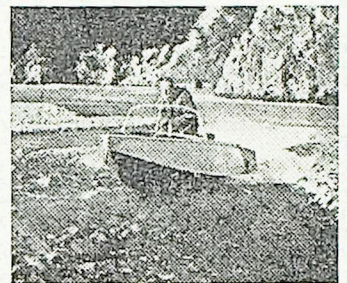
Dekliški žrtvenik

Tako bi upravičeno lahko nazvali Amititlansko jezero ob tihomorski obali v Guatemali. Sportni potapljači so pod strokovnim vodstvom z njegovega dna nedavno znosili na kopno 600 žrtvenih vrčev, skodel in kipov božanstev. Večino predmetov so našli v neposredni bližini gejzirjev in žvepljenih vrečev. Ker je bilo tam nekaj južno središče stare kulture Majev, domnevajo, da so si planinski Maje predstavljali nekako zvezo med ognjeniškim in morskim božanstvom. Da bi jih ob vulkanskih izbruhih potolažili, so žrtvovali bogovom mlada dekleta, ki so jih

metali v jezero. V neki potopljivi skodeli je ležala dekliška lobanja. Doslej znanstveniki še niso našli dokazov, da je kultura Majev poznala tudi človeške žrtve.

BREZPOSELNOST V ZDA

Po uradnih podatkih je v ZDA število brezposelnih v prvih pomladanskih mesecih znatno padlo, vendar je bilo sredi aprila še nad 3,5 milijona delavcev brez posla in zaslужka. To predstavlja nad 5% celotne ameriške delovne sile, povečini moških v najboljši dobi zmogljivosti med 25. in 44. letom starosti. Samo moških je brez dela 2,3 milijona, daleč nad milijon pa še žensk. Tretjina brezposelnih je bele, vsi ostali so temnejše polti. Največ je med njimi črncev. Večina vseh teh brezposelnih pa ima družino, ženo, otroke in tako je po zaključkih ameriške novinarke Sylvie Porter, objavljenih po dnevnikih in gospodarskih listih, zaradi nezaposlenosti prizadetih najmanj deset milijonov ljudi.

NOVA NEVARNOST ZA RIBE

V Braziliji preizkušajo novo vrsto ribiške mreže, ki je spletena iz nitk posebne vrste nylona z imenom patil. Mreže iz patila izdelujejo v Zahodni Nemčiji in na Japonskem. Seveda so še primerno drage, izkazale pa so se za ribištvo zelo donosne. Mreža je namreč popolnoma nevidna in zato ribam še prav posebno nevarna. Poskusni ulov je v navadni mreži prinesel 664 rib, v mrežo iz patila pa se je ujelo 1210 rib.

LETEČI KROZNIKI V PRAKSI

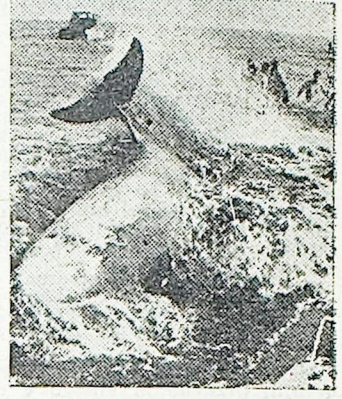
Nedavno še so vzbujali med ljudmi preplah, zdaj bodo praktično izkoriščani kot prevozniki tovorov po zračnih višavah. Neodvisno druga od druge pripravljajo Anglija, Kanada in ZDA v zadnjem času nove vrste kolustastih letalskih modelov na raketni in propelerski pogon. Konec junija naj bi Angleži na otoku Wightu že preizkusili novi model S. R. 1 »Hovercraft« (visoca ladja), ki bi dosegal brzino 75 km na uro. Ameriško-kanadski načrti pa so še vedno v najstrožji tajnosti.

ČIGAVO JE PREMOZENJE?

Tik pred drugo svetovno vojno se je v Švicji zaročil neki Bolivijec z neko švicarsko gledališko igralko. Malone pred poroko je bil nujno pozvan nazaj v Bolivijo, njegova zaročenka pa se je tedaj mudila na umetniškem gostovanju. Poročno darilo, ki ga ji je namenil, je ženin založil zanj pri nekem tamkajšnjem notarju. Bila je to zbirka draguljev in zajeten zavoj vrednostnih papirjev. Izbruhnila je vojna in mož se ni mogel vrniti v Švico, gledališka igralka pa je na nekem gostovanju nenadno umrla za pljučnico. Ko so o nesreči hoteli obvestiti njenega zaročenca, je pošta pisno vrnila s pripombo: »Naslovljenec neznan.« Tako leži veliko premoženje še vedno v notarjevem safu.

VIŠEK ŽELJA V SAMOTI

Na tisočkrat postavljeno vprašanje: »Če bi moral živeti na samotnem otoku, kakšno čtivo bi si najbolj želel?«, je neka plesalka končno odgovorila: »Tetoviranega mornarja.«

V znanem kopalšču Long Beach v ZDA so te dni doživeli presenečenje: obiskal jih je na peščini bel kit, ki je v oseki nasedel na pesek. Tvegač svoje kosti so kopalci s pomočjo kopalniškega osebja belega velikana omotali z vrvo, narkar ga je motorni čoln potegnil v rešilno globlino. Še zamah z repom — in že je velikani odplaval. Pravijo, da je bil tako prestrašen, da se je povsem pozabil zahvaliti svojim rešiteljem

NETKANO TEKSTILNO BLAGO

Češkoslovaška iznajdba. Dalj so ji ime »uvutane«. To je okrasna tkanina, izdelana s pomočjo tekstilnih veziv. Stroji za izdelavo netkanega tekstilnega blaga so že v delu. Mimo navadnih tekstilij bodo izdelovali tudi blago za obleke in plašče.

DELOMA SLEPI BODO VIDILI

V njujorskem Centru za optometrijo je dr. William Fennboom sestavil novo vrsto leč s 300 do 2000% povečevalno močjo. Deloma slepi ljudje bodo z njihovo pomočjo zlahka čitali in razločevali svojo okolico.

— Zdravo, ženka! In nauči se kuhati, medtem ko boš pri svoji materi!

Jack London: 57
SMOKE BELLEW

»Kaj naj imava?« je mrzlo vprašal Wentworth. In Dimač ni vedel, kaj naj odgovori. Položaj je postajal čedalje resnejši in obupnejši. V tej mračni soteski, kamor ni sonce nikoli prodrlo, se je seznanil umrlih od dne do dne večal. Vsak večer sta si Dimač in Čok drug drugemu pregledovala usta, če ne bi na dlesnah in sluznicah opazila beline, ki je prvi znak skorbuta. »Dovolj je tega,« je neki večer naznanil Čok. »Preudaril sem vso stvar in sklenil, da je dovolj. Za priganjača sužnjem sem dober, priganjanje pohabljenec pa je prehuda naloga za moj želodec. In vsak dan je slabše. Saj je le še kakih dvajset mož, ki so zmogni dela. Danes popoldne sem poslal Jacksona, naj gre ležati. Na samomor misli. Vsaka njegova kretnja kaže na to. Telesna vaja ni kaj prida.« »Tudi jaz sem prišel do tega zaključka,« je rekel Dimač. »Odslovlila bova vse delavce razen desetih, ki nama bodo pomagali. Sama ne zmoreva vsega. Nadaljevala bova tudi z borovim čajem.« »Tudi čaj je zanič.« »Saj priznam. Vsekakor jim pa ne škoduje.« »Nov samomor,« je naznanil Čok drugo jutro. »Tisti Phillips, veš. Z nekaj dni se mi je dozdevalo, da namerava kaj takega.« »Stojiva pred grozno uganko,« je tožil Dimač. »Svetuj, Čok!« »Kdo? Jaz? Dragi moj, imam malo dobrih svetov. Stvar bo morala iti svojo pot.«

»Toda to se pravi, da boste morali vsi pomreti,« se je upiral Dimač. »Vsi razen Wentwortha,« je zarenčal Čok, ki je, kakor Dimač, kmalu zamrzil tega človeka. Bil je pravi čudež, da se je Wentworth edini od vseh trajno veselil zdravja. Dimač si ni mogel pojasniti, zakaj se prav njega edinega skorbut ne prime. Zakaj pa ga Lavra Sibley tako sovraži in zakaj se venomer plazijo okoli njega in ga nečesa prosijo? Kaj neki je tisto, za kar ga prosijo in ji Wentworth noče dati? Večkrat je hotel presenetiti Wentwortha ob času obeda, pa je kmalu spoznal, da Wentworth zna ugibati njegove misli. Potem je potrkal pri Lavri Sibley. »Surov krompir, to vam je zdravilo za skorbut,« je rekel prerokinji. »Jaz to dobro vem, ker sem že videl, kako deluje.« Kako so se ji oči zabliskale ob teh besedah! Nato pa jih je takoj zatemnila senca grenkobe in gneva. Dimač je spoznal, da je zadel na pravo sled. »Zakaj neki niste pripeljali na parniku zaloge svežega krompirja?« jo je vprašal. »Smo ga. Med potjo pa smo ga v Fort Yukonu z velikim dobičkom prodali. Imeli smo namreč polno posušenega krompirja, ki se dolgo časa ohrani, svež pa rad ozebe.« Dimač je zastokal. »In vsega ste prodali, vsega?« je vprašal. »Da. Nismo vedeli, da nas bo taka doletela.« »Pa ni morda po golem naključju ostalo na parniku nekaj vreč krompirja? Ob tolikem blagu, ki ste ga imeli, bi se bilo to kaj lahko pripetilo.« Zmajala je iz glavo, se nekoliko obotavljala, kakor se mu je zadelo in potem dodala: »Ne, tisto pa ne.« »Ampak, ali ni mogoče, da bi bilo nekaj krompirja v naselbini?« je vztrajal Dimač. »Kaj jaz vem?« se je jezno zadržala. »Kaj sem jaz nadzorovala hrano?« »Jo je pa Amos Wentworth,« je naglo sklenil Dimač. »Dobro. Povejte mi iz oči v oči, saj ostane tako med nama.«

Kaj mislite, ali nima Wentworth neke skrite zaloge krompirja? »Ne, seveda ne. Čemu naj bi jo imel?« »In čemu naj bi je ne imel?« Skomignila je. Naj se je trudil, kakor se je hotel, ničesar ni mogel izvabiti iz nje. Niti tega ni hotela priznati, da bi bilo kaj takega sploh mogoče. »Wentworth je ostuden prasec,« je izjavil Čok, ko mu je Dimač obrazložil svoj sum. »In Lavra Sibley ni nič boljša od njega,« je dodal Dimač. »Prepričana je, da ima zalogo svežega krompirja, pa samo zato noče tega povedati, ker upa, da si bosta delila.« »In ta lopov ne da niti krompirčka od sebe, kaj?« In Čok je obsul podleža z dolgo vrsto najrobatejših kletvin. »Oba sta mi prava tička. Bog daj, da bi oba segnila ož skorbuta, drugega za sedaj ne rečem. Pač, še nekaj. Grem, da sklatim temu ciganu glavo s tilnika.« Toda Dimač je bil za diplomacijo. Še tisto noč, ko je naselbina ječala in spala oziroma ko je ječala in ni spala, je odšel k Wentworthovi nerazsvetljeni koči. »Poslušajte me, Wentworth,« je rekel. »V roki držim vrečico, v kateri je za tisoč dolarjev zlatega prahu. Bogat sem za te kraje in si lahko privoščim tako potrato. Stisnite mi v roko en sam krompir in vrečica z zlatom bo vaša. Potežkajte jo!« Dimač je trepetal od veselja, ko mu je Wentworth v temi prožil roko in potežkal zlato. Potem ga je slišal stikati po odejah in kmalu je začutil, da mu je stisnil v pest dve vrečici z zlatom, ampak krompir, kakor kurje jajce debel krompir, ki je bil še topel od Wentworthovega života. Dimač in Čok nista čakala jutro. Vsak hip je bilo pričakovati smrti dveh najbolj onemoglih bolnikov. Odsšla sta v njuno koč. V skodelici sta zmečkala tisočdolarški prompir z olupkom, klicami in prstjo vred, ki se ga je držala. Dobil sta gosto tekočino, ki sta jo po kapljicah spuščala skozi gnusni odprtini, ki so jima nekoč rekli usta.